

6

GESCHIEDENIS EN GENEALOGIE

VAN HET GESLACHT

VAN SON

EERTIJD'S GEHEETEN VAN BROECHOVEN

DOOR

H. J. A. VAN SON

DEEL VI

SIMON VAN SON, HEER VAN RAAMSDONK
EN ZIJN NAGESLACHT,
DE FAMILIE DE JONGH VAN SON
(18e EN 19e EEUW)

GESCHIEDENIS
EN GENEALOGIE

VAN HET GESLACHT

VAN SON

EERTIJD'S GEHEETEN VAN BROECHOVEN

DOOR

H. J. A. VAN SON

DEEL VI

SIMON VAN SON, HEER VAN RAAMSDONK
EN ZIJN NAGESLACHT,
DE FAMILIE DE JONGH VAN SON
(18e EN 19e EEUW)

339
27

Gedrukt bij de Schefferdrukkerij te Dordrecht

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK NIMEGEN

230000 0893 2272

INLEIDING

De relaties tusschen de Geertruidenbergsche burgemeesters-familie VAN SON en het dorp Raamsdonk begonnen, toen MATTHIJS VAN SON, de latere schepen en burgemeester van Geertruidenberg, in 1694 werd aangesteld tot schout van Raamsdonk. Na zijn overlijden in 1704, deed zijn weduwe ELISABETH MARCHAND de noodige stappen om het schoutambt in haar man's familie te behouden, met het gevolg, dat haar oudste zoon SIMON VAN SON in 1710 schout van Raamsdonk werd.

Deze SIMON VAN SON, met wiens geschiedenis dit deel begint, werd in 1724 door koop heer van Raamsdonk en bewoonde aldaar de buitenplaats Chartroise. Hoewel met zijn eenige dochter deze tak VAN SON uitstierf, bleef de naam volgens testamentaire beschikking van SIMON VAN SON in vrouwelijke lijn voortbestaan in de familie DE JONGH VAN SON. Aangezien de geschiedenis van deze familie samenhangt met de heerlijkheid Raamsdonk en de buitenplaats Chartroise, wordt in dit deel, de familie DE JONGH VAN SON mede in zijn verdere lotgevallen gevolgd, totdat in 1878 Chartroise werd verkocht en gesloopt, de laatste DE JONGH VAN SON in 1890 overleed en de titel van de heerlijkheid Raamsdonk in 1893 werd verkocht.

1949.

Stamreeks

van het in dit deel behandelde geslacht.

	Behandeld in Deel:
I. GERARDUS VAN BROECHOVEN, in 1340 en 1342 vermeld als eigenaar van cijnsplichtige goederen te Tilburg, overleden 1346	I
II. HENRICUS VAN BROECHOVEN, verkreeg in 1369 een hoeve te Tilburg in Oerle en in 1402 een hoeve geheeten „het goed te Aesvoort” te Hilvarenbeek, overleden tusschen 1405 en 1410, tr. vermoedelijk vóór 1369 KATHARINA, dochter van JOHANNES VAN SONNE	I
Uit dit huwelijk :	
1. GERARDUS VAN BROECHOVEN, verkreeg in 1410 het goed te Aesvoort en in 1411 de hoeve in Oerle	I
2. JAN VAN ZON, volgt III.	
III. JAN VAN ZON, geboren ± 1370, bezat verschillende landerijen te Tilburg en een huis aan den Heuvel aldaar, overleden tusschen 1453 en 1456, tr. vóór 1399 ELISABETH, dochter van JACOBUS, zoon van WOUTER, geheeten GROOTWOUTER	II
IV. JACOB VAN ZON, geb. ± 1400, eigenaar van landerijen te Tilburg, overl. tusschen 1467 en 1473, tr. ENGELBERTE, dochter van AERT MEEUS JONGHELINX en ALEYT, met wie hij in 1445 wordt vermeld	II
V. JAN VAN SON, geb. ± 1430, bezat een stede en landerijen te Tilburg in de Hasselt, overl. 1504, tr. 1e MARIA, dochter van JAN CRILLAERT, overl. tusschen 1486 en 1489, tr. 2e ELISABETH	II
Uit het 1e huwelijk :	
1. JAN VAN SON, waaruit de <i>oudere linie</i>	II, III
2. SYMON VAN SON, waaruit de <i>jongere linie</i> , volgt VI.	
VI. SYMON VAN SON, geb. ± 1462, bezat drie huizen te Tilburg in Corvel en land te Tilburg, overl. tusschen 1543 en 1550, tr. JENNEKE, dochter van CLAEUS PETER GHYBEN, overl. tusschen 1521 en 1531	II
VII. WILBOERT VAN SON, geb. ± 1510, vestigde zich te Dongen, waar hij een stede aan de Leechstraete en landerijen bezat, overl. tusschen Juni 1577 en Maart 1578, tr. ADRIAENKEN, dochter van RIJCK ADRIAENSZ., met wie hij in 1549 en 1569 te Dongen wordt vermeld	IV
VIII. SYMON VAN SON, geb. te Dongen 1554, schepen van Dongen 1588—1596, heiligegeestmeester 1603 en 1604, eigenaar van landerijen te Dongen, 's-Gravemoer, Oosterhout en Diessen bij Hilvarenbeek, bewoonde in 1e huwelijk een stede aan de Leechstraete te Dongen en in 2e huwelijk een stede aan de Breedestraat, overl. 1604, tr. 1e CORNELIA, dochter van CORNELIS BREBERS, overl. ± 1588, tr. 2e GEERTRUYT VAN DEN NYEUWENHUYSE, dochter van MATHIJS ANTHONISZ. en CATELIJNE PETER JANSENDR., overl. 1604	IV
Uit het 2e huwelijk :	
1. PEETER VAN SON, schepen van Dongen, uit wien de R.K. tak te Dongen	IV
2. MATHIJS VAN SON, volgt IX.	

Behandeld
in Deel:

IX. MATHIJS VAN SON, geb. te Dongen ± 1600, vestigde zich te Geertruidenberg, brouwer in de Posthoorn, schepen en burgemeester van Geertruidenberg, overl. aldaar 10 Augustus 1677, tr. aldaar 25 Januari 1626 CHRISTINA DE WAERSEGGERE, weduwe van ABRAHAM COSTER, geb. te Hemert 10 Mei 1602, overl. te Geertruidenberg 31 Augustus 1670, dochter van JAN AUGUSTIJNS en COMMERKE JANSdr.	V
Uit dit huwelijk :	
1. SIMON VAN SON, volgt X.	
2. AUGUSTINUS VAN SON, brouwer in de Posthoorn, schepen en burgemeester van Geertruidenberg	V
Zijn zoon Mr. MATTHIJS VAN SON sticht de Amsterdamse takken	VIII
X. SIMON VAN SON, geb. te Geertruidenberg 24 Maart 1634, brouwer in de drie Leliën aldaar, overl. te Geertruidenberg 26 December 1668, tr. aldaar 16 November 1664 SARA VAN NES, geb. te Geertruidenberg 5 November 1637, overl. te Raamsdonk 8 Augustus 1718, dochter van PIETER JANSZ. en CORNELIA BELLAERT	V
XI. MATTHIJS VAN SON, geb. te Geertruidenberg 5 November 1665, brouwer in de drie Leliën aldaar, schout van Raamsdonk 1694—1704, schepen en burgemeester van Geertruidenberg, overl. aldaar 15 September 1704, tr. Delft 17 October 1690 ELISABETH MARCHAND, geb. te Leiden 15 Maart 1668, overl. te Geertruidenberg 27 Januari 1734, dochter van Mr. STEPHANUS en GEERTRUID VERBURGH	V
Uit dit huwelijk :	
1. SIMON VAN SON, die in het hierna volgend Genealogisch overzicht is vermeld onder I.	VI
2. Mr. HENDRIK STEPHANUS VAN SON, uit wien een Haagsche tak	VII
3. CORNELIA MARIA VAN SON, vrouwe van de CREEKE	V
4. ANNA ELISABETH VAN SON	V
5. HUGO VAN SON, uit wien een Haagsche tak	VII
6. SARA MARINA VAN SON	V

GENEALOGISCH

OVERZICHT

I. Simon van Son 1691—1751
Heer, schout en dijkgraaf
van Raamsdonk tr. 1e 1725
Anna van der Pijpen, tr.
2e 1735 Cornelia Jacoba
Francken.

II. Anna Elisabeth
Geertruyd van Son
1726—1789 Vrouwe van
Raamsdonk tr. 1749
Leonard de Jongh,
Heer van Hedikhuizen,
kolonel der Cavalerie.

III. Anna de Jongh
1752—1786 tr. 1773
Frederik Herman
d'Aulnis, Kapitein.

IIIa. Mr. Simon de Jongh
van Son 1758—1820
Heer van Raamsdonk,
schepen en wethou-
der van Dordrecht,
lid Staten van Bra-
bant, burgemeester
van Raamsdonk, tr.
1791 Charlotte Hahn.

IIIb. Mr. Johan de Jongh
1759—1803 Heer van
Hedikhuizen, sche-
pen van Dordrecht,
lid Wetgevend
Lichaam van het
Bataafsche Gemeene-
best.

IV. Johanna Elisabeth
Geertruy de Jongh
van Son 1792—1821
tr. 1816 Mr. Mattheus
Philippus Stoop,
vrederechter kanton
Ridderkerk.

Eva Catharina Pe-
tronella Elisabeth de
Jongh van Son
1793—1873.

Wilhelmina Johanna
Gerardina de Jongh
van Son 1795—1861.

IVa. Leonard Simon de
Jongh van Son van
Raamsdonk 1796—
1878 Heer en burge-
meester van Raams-
donk, tr. 1825 Fre-
derika Hahn.

Christina Elisabeth
de Jongh van Son
1798—1801.

Charlotte de Jongh
van Son 1800—1857.

IVb. Christina Elisabeth
de Jongh van Son
1802—1871 tr. 1833
Johannes Franciscus
Arnoldus Krythé, ka-
pitein der Infanterie.

Agatha Carolina de
Jongh van Son
1804—1890.

Charlotte Elisabeth
Eva Krythé 1835—1884
Vrouwe van Raamsdonk,
tr. 1857 Jhr. Thomas Hen-
drik Snoeck, luitenant-
kolonel der art.

Jkvr. Geertruida Helena
Charlotte Snoeck 1858—1934
Vrouwe van Raamsdonk,
verkoopt de titel 1893, tr.
1886 Willem Johannes Ver-
beek, notaris te Neede.

I. SIMON VAN SON, Heer van Raamsdonk

zoon van MATHIJS en ELISABETH MARCHAND; geboren 10 Juli 1691, gedoopt te Geertruidenberg 15 Juli 1691, overleden te 's-Gravenhage 17 Februari 1751, begraven te Raamsdonk in zijn grafkelder in de kerk; ondertrouwd te Dordrecht 11 Mei 1725, trouwt 1e aldaar 27 Mei 1725 ANNA VAN DER PIJPEN, dochter van HENDRIK, houtkooper te Dordrecht, en HESTER VAN HOESEN; gedoopt te Dordrecht 12 Februari 1696, overleden te Raamsdonk 22 Maart 1726, begraven aldaar in de grafkelder; ondertrouwd te Geertruidenberg 6 Augustus 1735, trouwt 2e aldaar 22 Augustus 1735 CORNELIA JACOBA FRANCKEN, dochter van WOUTER, secretaris van Geertruidenberg, en JOHANNA VAN BIEMONT; geboren te Geertruidenberg 2 September 1683⁽¹⁾, overleden te Raamsdonk 16 Maart 1739, begraven aldaar in de grafkelder.

Uit het 1e huwelijk :

1. ANNA ELISABETH GEERTRUYD, geboren te Raamsdonk 3 Maart 1726, volgt II.

(gedoopt) 15 Juli 1691, SIMON, soon van MATTHIJS VAN SON en ELISABETH MARCHAND, getuygen zijn D. MARINUS VAN HOECKEN bedienaar des Godlijken woords tot Oosterhout, Juffre SARA VAN NES wed.e VAN SON, SOPHIA MARCHAND.

(Dooptregister der Hervormden te Geertruidenberg 1688—1810)

den 22 Februari 1751 werd voor SIMON VAN ZON Heer van Raamsdonk, in der tijd vervoert zullende worden na Raamsdonk, oud 66 jaar⁽²⁾ f 30.— impost voor het begraven betaald. ('s-Gravenhage, Register Impost op het begraven)

(ondertrouwd) 11 May 1725 SIMON VAN SON, AmbaghtsHeere van Raamsdonk, j.m. met ANNA VAN DER PIJPEN, j.d., wonende tot Dordrecht, met attestatie van Dordrecht.

(Doopt- en trouwregister der Gereformeerde kerk van Raamsdonk)

(ondertrouwd) Vrijdag den 11 Mey 1725 SIMON VAN SON, jongman, Ambachtsheer van Raamsdonk en wonende aldaar, geassisteert met vrouwe ELISABETH MARCHAND wed.e de Heer MATTHIJS VAN SON zijn moeder, met ANNA VAN DER PIJPEN, jonge dogter van Dordrecht, woont op 't Maertensgadt, geassisteert met de Heer HENDRIK VAN DER PIJPEN haar vader. Den 27 Mey 1725 alhier getrouwt door Do. Verster.

(Trouwboek van Dordrecht 1717—1727)

(gedoopt) 12 Februari 1696, ANNA, dochter van HENDRIK VAN DER PIJPEN en HESTER VAN HOESDE⁽³⁾. (Dooptboek der Ned. Herv. kerken te Dordrecht)

(ondertrouwd) 1735 SIMON VAN SON, heer van Raamsdonk, weduwnaar van vrouwe ANNA VAN DER PIJPEN, wonende te Raamsdonk, met CORNELIA JACOBA FRANKEN, geboortig en woonachtig tot Geertruidenberg. Getuigen Meester FRANCOIS VALAREA en JAN VAN DEN BERG, schepenen. Alhier voor de wet getrouwd 2 Aug. 1735. (Geertruidenberg, Huwelijksproclamaties)

De Heer SIMON VAN SON Heere van Raamsdonk weduwnaar van Vrouwe ANNA VAN DER PIJPEN, woonende tot Raamsdonk met Mejjfrouwe CORNELIA JACOBA FRANCKEN, jonge dogter, geboortigh en woonende alhier, sijn in behoorlijk ondertrouw opgenomen, omme (etc)actum Geer-

⁽¹⁾ Volgens een aantekening van SIMON VAN SON op de hierna vermelde Genealogie Verburgh.

⁽²⁾ De opgegeven leeftijd is onjuist.

⁽³⁾ De naam moet zijn „VAN HOESEN” zooals o.a. blijkt uit acte dd. 20 Febr. 1733 van de Hooge Raad van Holland (register van Dictums van de Sententien 1730—1733, No. 915) betreffende een geschil tusschen de met name genoemde kinderen van wijlen HENDRIK VAN DER PIJPEN en wijlen zijn huisvrouw HESTER VAN HOESEN ter eenre en LEONARD VAN HOESEN, oud schepen van Amsterdam ter andere zijde, als erfgenamen van wijlen RUTGER JOHANNES VAN HOESEN.

truydenbergh den 6en Augustus 1735. De Heer SIMON VAN SON Heere van Raamsdoncq, weduwnaar van vrouwe ANNA VAN DER PIJPEN, woonende tot Raamsdoncq, met Mejjfrouwe CORNELIA JACOBA FRANCKEN, jongedogter geboortig en woonende alhier sijn na voorgaande drie gedane zondaegsche proclamatien, soo hier als tot Raamsdoncq, op heede voor ons Commissarissen van Huwelijksche saacke, getrouwt ende in den egten staat bevestigt, actum coram Mr. FRANCOIS VALLAREA ende J. VAN DEN BERG, scheepenen den 22 Aug. 1735. (Trouwboek der Stadt Geertruidenberg 1708—1756)

Compareerde de Heeren WOUTER FRANCKEN secretaris deser stede als in houwelijk gehadt hebbende Juffr. JOHANNA VAN BIEMONT, ende JACOBUS VAN HEUSDEN secretaris van Booxel ende Liempt als getrouwt hebbende Juffr. ADRIANA FRANCKEN ende Juffr. CORNELIA JACOBA FRANCKEN, beyde kinderen van de voorn. Juffr. JOHANNA VAN BIEMONT.... Acte Geertruidenberg 11 December 1715.

(Notaris M. van Tilburgh te Geertruidenberg)

Ambten

SIMON VAN SON werd 2 April 1710 aangesteld tot schout van Raamsdonk, nadat zijne moeder ELISABETH MARCHAND, die na het overlijden van haar echtgenoot had verzocht het Schoutambt ten voordeele van haar en haar kinderen provisioneel te mogen doen bedienen, had verklaard, dat haar zoon SIMON „nu hadde bereijckt competente jaeren en gekomen was tot behoorlijke bequaemheijdt om 't voorsz schoutambt te kunnen waernemen”⁽⁴⁾.

Verder was hij Dijkgraaf van den Nieuwen Buitendijksche Hooipolder als ook van den Willemspolder, waartoe hij 5 Mei 1712 voor den tijd van 6 jaar werd benoemd en later weer werd herbenoemd⁽⁵⁾. Over zijne bemoeiingen in deze laatste functie vindt men van 1721—1748 vele byzonderheden in het archief van de Nassausche Domeinen. (register No. 4582).

Uit de „Registers van Resolutien en Notulen van Raamsdonk” valt op te maken, dat VAN SON zijn functie van schout met groote toewijding heeft vervuld tot aan zijn dood toe en, nadat hij in 1724 ook Heer van het dorp was geworden, door het vaststellen van verschillende ordonnantien, verbeteringen heeft aangebracht in de dorpsuithouding.

Toen van 27 op 28 Juli 1716 „door het swaer onweder van donder en blixem” de toren van de kerk tot aan het muurwerk afbrandde, wendde de schout en dijkgraaf „zijn uyterste devoir” aan, om van de Rekenkamer van Holland subsidie te verkrijgen voor de opbouw. Deze stelde f. 1200 beschikbaar. Na de herbouw in 1717 werd in den toren een nieuwe klok gehangen, waarin een gegoten opschrift dit feit herdenkende, tevens alle namen van het dorpsbestuur vermeldt⁽⁶⁾.

1 Augustus 1717 stelden schout en schepenen den schout aan tot ontvanger van alle de gemeene slants middelen te Raamsdonk⁽⁷⁾.

Daar het noodig was gebleken, dat men veelvuldig adviezen voor 't dorp noodig had en men daarom over een advocaat te 's-Gravenhage wilde beschikken, werd Mr. HENDRIK STEPHANUS VAN SON, advocaat aldaar, met voorkennis van den Ambachtsheer, 1 Mei 1724, aangesteld tot ordinaris advocaat van Raamsdonk op een jaarlijksch traktement van 10 ducatonen⁽⁸⁾.

28 December 1725 bepaalde de Ambachtsheer, dat de „jaarlijksche Heere Salm” met f. 10.— per jaar aan den Heer zal worden betaald, en dat de schout voortaan geen buitenlandsche extraordinaire reiskosten zal mogen declareren, doch daarvoor f. 80.— per jaar in rekening mag brengen⁽⁹⁾.

⁽⁴⁾ Rekenkamer van Holland, Register van de verpachting der officien, fol. 288.

⁽⁵⁾ Idem, idem, fol. 49v. De commissiebrief in archief de Jongh van Son.

⁽⁶⁾ Register van Resolutien en notulen van Raamsdonk 1693—1717, fol. 115 v, 116, 119, 120.

⁽⁷⁾ Idem, fol. 122v.

⁽⁸⁾ Register als voren 1717—1731, fol. 65.

⁽⁹⁾ Idem fol. 74.

21 Februari 1731 werd een reglement voor de kerk van Raamsdonk vastgesteld. Bij de verdeling der banken over de regenten, werd de hooge bank om de pilaar over de preekstoel toegewezen aan den Heer en de benedenbank aan de Vrouwe van Raamsdonk „ofte hare familie in der tijd wesende“. Bij de artikelen over het begraven werd bepaald: een Heer ofte Vrouwe van Raamsdonk stervende, sal men als ordinair ses weken lang driemaal daags luyden ⁽¹⁰⁾.

17 October 1733 werd de procureur HUGO VAN SON (te 's-Gravenhage) door schout en schepenen benoemd tot procureur van desen Dorpe, om dorpszaken voor de Hoven van Justitie in Holland waar te nemen ⁽¹¹⁾.

29 December 1733 hielden schout en schepenen vergadering voor het sluiten van de rekening van de 100e en 200e penning over 1731. De vergadering was toegankelijk voor de ingelanden, waarvan er 11 aanwezig waren, o.a. JAN ZEIJLMANS en CORNELIS VAN STEENOVEN. Toen de Heer van Raamsdonk de rekening begon te lezen, maakten deze beide allerlei kleingeestige aanmerkingen en „heeft CORNELIS VAN STEENOVEN geduerende het doen en lesen der rekening den Heere van Raamsdonk telkens met brutale en onbescheijde bejegeningen geïnterrompeert en zelfs met knippen op zijn duym getaxeert, niet jegenstaande de vriendelijke vermaningen om bescheijde en met ordre te spreken hem door den Heere van Raamsdonk zijn gedaan ^(12a).

Genoemde JAN ZEIJLMANS, capiteyn over het oostquartier van Raamsdonk, die „bij verscheijde andere gelegentheden, soo in en wegens zijne functie van Capiteijn als andersints, veelderlei offensien heeft gegeven, streckende tot veragting van dese regeering ende kleijnagting van den Heer van Raamsdonk“ was op de receptie van SIMON VAN SON op Chartreuse, ter gelegenheid van diens tweede huwelijk in 1735, niet verschenen, hetgeen door de schepenen werd opgenomen als een „opentlijke en opzettelijke vilipendie zoo van deezee geregte, als ook insonderheid van den Wel.Ed. heer van Raamsdonk en desselfs familie“. Als verontschuldiging gaf ZEIJLMANS te kennen, dat hij om den barbier had gezonden, die hem geschoren en gepoeiert had, waar mede wat veel tijts was verlopen. De schepenen legden zich neer bij deze uitvlucht, maar oordeelden niet te min acht te zullen slaan op hetgeen door ZEIJLMANS in 't vervolg zal worden verrigt ⁽¹²⁾.

De vete tusschen ZEIJLMANS en SIMON VAN SON met zijn schepenen, dateerde reeds van 1711 en had aanleiding gegeven tot verschillende processen ⁽¹³⁾. Nog na SIMON VAN SON'S dood, toen in 1752 Mr. H. S. VAN SON bij den nieuwen Ambachtsheer logeerde en hun beider knechts twee paarden hadden laten beslaan, werden deze knechts bij het passeeren van het huis van ZEIJLMANS door diens zoon, uitgescholden en met een mes bedreigd ⁽¹⁴⁾.

20 September 1746 overleed de secretaris THOMAS HOEVENAAR. SIMON VAN SON schreef nu zelf de notulen van de drie vergaderingen, die in dat jaar nog werden gehouden. Inmiddels benoemde hij JOHAN VAN DER HULT tot secretaris. THOMAS HOEVENAAR had geen behoorlijke inventaris achtergelaten van de „registers, protocollen, charters ende pampieren van de secretarie“. Daarom verzocht SIMON VAN SON aan Mr. AUGUSTINUS VAN SON ⁽¹⁵⁾ een generaie

inventaris te formeeren om aan den nieuwen secretaris over te geven. Mr. A. VAN SON bracht de zaak door zijn „naerstige hulp“ tot stand en schreef de inventaris eigenhandig in het Resolutieboek ⁽¹⁶⁾.

Onderwijl was de oorlog met Frankrijk reeds eenige jaren in vollen gang. Raamsdonk ondervond hier van eerst de kwade gevolgen, toen in Juli 1747 Bergen op Zoom door de Franschen werd belegerd. De Ed.Mog.Heer VAN DER MEER, Heer van Hogeveen, Gecommitteerde Raad, die op slands jaght voor de Klundert lag, gaf orders, dat Raamsdonk 106 pioniers met 3 bakkersknechts moest leveren om naar Steenberg te gaan. Dus werd Zondagmorgen 16 Juli 1747 het door de 6 Schutterij-kapiteins aangewezen volk aan de haven van 't veer gemonsterd, compleet bevonden en met 2 schepen naar Willemstad gedirigeerd, onder Commando van WILLEM ZIJLMANS, die daartoe tot conducteur was benoemd. De menschen waren echter „genoegsaam alle onwillig“ en deserterden voor een groot deel na aankomst te Willemstad. De schout gelastte echter dat de deserteurs moesten terugkeeren en benoemde over hen tot conducteur den schepen en kapitein PETER KNAAP. Daar te voorzien was, dat het volk niet dan met veel moeite zou vertrekken, besloot VAN SON tot een goed voorbeeld zelf mede te gaan en zijn volk tot Steenberg te geleiden. In de vergadering, die hij 17 Juli te zijnen huize hield met de schepenen en kapiteins, kwam echter het bericht binnen, dat „de wijfs op de been waren, veele voorsien met stocken en mansvolek daarbij“. Nu er oproer dreigde, werd besloten om hulp te vragen aan het garnizoen van Geertruidenberg en „is de vergadering in confusie gescheijden“. Des avonds om half negen kwam een luitenant met 30 man uit Geertruidenberg. De schout vergezelde hem op de patrouilles en met de hulp van goedgezinde ingezetenen, werd het oproer gedempt. De volgende morgen ging VAN SON met het volk sloop en via Willemstad kwam hij te Steenberg, waar des avonds 9 uur in de vliet boven de haven werd geankerd. De morgen daarop ging VAN SON in de stad om den Commandant te spreken. Deze was echter uitgereden en nu ging de schout met zijn 2 conducteurs ZIJLMANS en KNAAP op zoek naar den Hoog Mogenden Heer VAN HAREN, dien zij op den weg bij Tholen tegen kwamen. Met dezen gingen zij naar Halteren, doch VAN HAREN had het zoo druk, dat zij hem nauwelijks spreken konden en dus reden zij terug naar Steenberg, waar zij den Commandant ontmoetten. Deze was echter in „zoo misselijk humeur“, dat zij de stad verlieten en naar hun schepen terug keerden. De volgende dag ging de schout met ZIJLMANS en KNAAP aan wal, sprak den Commandant, die nu „in een goed humeur en seer beleefd was“ en verkreeg van dezen, dat het volk met de schepen naar Tholen zou varen en men ze aldaar zou emploieeren, inplaats van naar Bergen op Zoom te moeten vertrekken, zooals VAN SON de vorige avond had ontdekt, dat men van plan was te doen. Na zijn menschen tot Tholen te hebben gebracht, keerde VAN SON naar Raamsdonk terug, onderweg rapport uitbrengende bij VAN DER MEER. Het detachement te Tholen slonk langzamerhand door ziekte en desertie, zoodat er half Augustus nog maar 17 man aan 't werk waren.

Na thuiskomst ging de schout met den Ingenieur LOTZY op onderzoek, „waar de nodige doorsnijdingen te formeeren voor een inondatie en wat fortjes nodig waren om gedekt te zijn tegen den inval van partijen“. Voor die werkzaamheden werden 64 man geleverd, die elk 11 stuivers per dag ontvingen. Op 7 Augustus werd VAN SON met de schouten der omliggende dorpen bij den Commandant van Geertruidenberg ontboden om te spreken over de verdeling van manschap voor het bewaken der sluizen en inondaties. Daarop ging hij weer met LOTZY de posten en sluizen inspecteeren ⁽¹⁷⁾.

29 Augustus 1747 deelde VAN SON aan zijn schepenen mede, dat hij naar Dordrecht was geweest om met den bailluw van Zuid Holland te spreken over het tumult op 17 Juli, waarover hij geschreven had, maar geen antwoord had ontvangen. De bailluw zeide, „dat er soo veel oproeren waren en nauwelijx wist

⁽¹⁰⁾ Idem fol. 175. Overeenkomstige bepalingen over de verdeling der in 1715 gemaakte nieuwe stoelen (banken), werden reeds gemaakt op 27 Februari 1715 en 8 April 1724.

⁽¹¹⁾ Resolutieboek van Raamsdonk 1732—1746, fol. 22.

^(12a) Resolutieboek van Raamsdonk 1732—1746, fol. 24 v.

⁽¹²⁾ Idem, fol. 30, 31 v.

⁽¹³⁾ Hof van Holland, 34e register der Sententien, acte 11 November 1715 en 44e register acte 21 Maart 1718.

⁽¹⁴⁾ Protocol van allerhande acten van Raamsdonk 1749—1762, fol. 70. De Kapitein JAN ZEIJLMANS overleed in Januari 1766, zie Resolutieboek van Raamsdonk 1760—1798, fol. 43.

⁽¹⁵⁾ Mr. AUGUSTINUS VAN SON, zoo juist afgestudeerd te Utrecht, was een zoon van Mr. MATTHIJS VAN SON advocaat te Amsterdam en van ANNA MARIA ABO en een achterneef van den Heer van Raamsdonk.

⁽¹⁶⁾ Resolutieboek van Raamsdonk 1732—1746, fol. 88 v - 94.

⁽¹⁷⁾ Resolutieboek van Raamsdonk 1747—1759, fol. 5—14.

hoe zich te gedragen; dat er nog geen feitelijkheden waren gepleeget en het selve nu immers gedempt was; dat hij heer Officier daarop had geantwoord „dat wel gedempt maar niet uitgedooft was, dat nog smeulde en bij het eerste voorval beducht was dat weer uyt soude borsten en dat hij zig verbeelde dat wel degelijk fittelijkheden waren, dat men met soo veel volck niet op de been quam ten dele voorsien met stocken, de luyden mede wilde hebben of dreijgde van glaze in te slaan en huyze te moleste aan te doen en als zulx niet strafbaar was dat er dan een tweede tumult te vrezzen was dat van erger gevolge conde wezen“. De bailluw had daarop geantwoord „ik zal 't een en ander examineeren en UWelEd. dan schrijven“. De Heer Officier meende nu, dat „die sake bij den Bailluw flauw zal behandelt werden“ zoodat besloten werd aan H.Ed.Mog. te verzoeken daarop de noodige orders te stellen⁽¹⁵⁾.

In September 1747 gelasten schout en schepenen de kermis af „wegens de droevige en gevaarlijke omstandigheden des tijds“. Er werden nu 25 wagens met paarden gerequireerd voor het leger, die 3 September onder den conducteur WILLEM ZIJLMANS afreden en gebruikt werden voor transporten tusschen Breda en Zundert. ZIJLMANS stuurde bericht, dat deze zandweg veel te zwaar was voor de paarden en verzocht den schout over te komen. VAN SON reed hierop via Cappel en Breda naar het Hoofdkwartier te Oudenbosch, kwam daar in contact met den Commissaris DE JONGH VAN HEDIKHUYSEN en wist gedaan te krijgen, dat de wagens nu op Nispen zouden rijden⁽¹⁶⁾.

Raamsdonk kreeg intusschen inkwartiering van Engelsche troepen, die tot in het jaar 1748 ter plaatse bleven. Op 18 Maart 1748 werd vreugdedag gehouden „wegens de gelukkige verlossing van haar Coninglijke Hoogheid de Princesse van Oranje en Nassau“⁽¹⁷⁾. Schout en schepenen stonden toe „betamelijke vrolijkheid te bedrijven, de huizen te elumeren, doch niet te schieten tot voorkoming van disordre en confusie ter occasie der cantonnerende Engelse troupes te dughten“. In Mei 1748 sprak VAN SON den Generaal BURMANIA te Sprang en vond Z.Ex. „in goede gedachten om te eerste het water in de inundatie te verminderen“⁽¹⁸⁾.

De oorlog raakte nu ten einde, maar VAN SON werd langdurig ziek. Eindelijk op 30 December 1748 hield hij een vergadering met de schepenen en zeide, „dat hij had verhoopt, soo ver hersteld te werden dat in staat zoude zijn geweest om op de Regtkamer te connen komen, maar dat zijne aanhoudende swackheid en bijkomende toevallen hem sulcx geheel beletten, daerom genootsaecht is geweest deze vergadering aan zijn huys te beleggen om van de een en ander sake mondeling rapport te doen“⁽¹⁹⁾.

In de vergadering van 17 December 1749 zeide de Schout „dat zijn Ed. in de jaren 1746, 1747, 1748 en 1749 seer vele rijsen soo na de legers, Breda, in de dorpen en na den Hage heeft moeten doen, ook gedurende die tijd met de Hoge en andere officieren heeft moeten spreken en defrojeren, dagelijcx vele moeite en ambras met de ingesetenen heeft gehad, de ingekome gelde heeft ontvangen, gedistribueert ende met de ingesetenen geliquideert ende alles soo veel doenlijk is tot effenheid heeft gebracht dat een ider voor alle verdienste en verschotten pretentien heeft gemaakt, dat Zijn Ed. wel verwaght had dat hem des wegens billike vergoedinge soude zijn gedaan in soo groote en extra ordinaire gevalle, gelijk zulcx op andere omleggende dorpen is geschiet, dat den selve versoekt daar voor billike vergeldinge“. De schepenen, zich al die zaken „bewust en kennelijk“, verzochten hem nu, nadat alles afgedaan zal zijn, een memorie van zijne pretentien te formeren⁽²⁰⁾.

⁽¹⁵⁾ Resolutieboek van Raamsdonk 1747—1759, fol. 15v.

⁽¹⁶⁾ Idem, fol. 16—22.

⁽¹⁷⁾ Geboorte Prins Willem V op 8 Maart 1748.

⁽¹⁸⁾ Resolutieboek als voren, fol. 22—52.

⁽¹⁹⁾ Idem, fol. 52—64.

⁽²⁰⁾ Resolutieboek van Raamsdonk 1747—1759, fol. 81.

De Heerlijkheid Raamsdonk

In de maand April 1724 hielden de Staten van Holland publieke verkooping van verschillende Ambachtsheerlijkheden, landen en tienden, o.a. van de Ambachtsheerlijkheid van Raamsdonk, waarvan in de verkoop-voorwaarden werd vastgesteld: „De coopers sullen niet sijn belast met de kosten van reparatie aen de Pastorijs, sullende die Last op het Comptoir Generael van de Kerkelijke goederen werden overgebracht. En sal het Schoutampt aldaar eerst na het overlijden van SIMON VAN SON zijn te vergeven“⁽²¹⁾. De schepenen van Raamsdonk waren nu beducht, dat door de verandering van ambachtsheer „verschijde onlusten en onrusten aen de ingesetenen souden konnen toekomen, waeruyt processen en andere schadelijkheden te duchten waren, voornamelijk als er een Ambachtsheer kwam, niet toegedaen aen de gereformeerde religie, ofte die wijng aenbelangh in het welsijn der ingesetenen zoude stellen en nog veel meer als quaetaerdige en onrustige menschen, die in voorgaende tijden veel brouilleries hebben gecau-seert kopers van de Heerlijkheit mogten worden, gelijk de zulcke lieten ver-luiden daer toe geresolveert te zijn, het welck nauwelijcks konde — van wegen de gelegentheijt deser luiden — geloof worden, anders als uijt pure vindicte en tot storinge van de goede rust en eenigheijt int bestier der regeringe te zullen off konnen geschieden“.

Zij overwogen „de zeer goede en uijtnemende diensten, die door onzen schout den Heere SIMON VAN SON tot het gemeene nut en welsijn van desen Ambagte geduerende den tijt van zijne bedieninge zijn toegebracht door desselfs onvermoeijde naerstigheijt en vigilantie daer inne zijn Ed. nog dagelijcks continueert, hebbende zijn Ed. niet jegenstaende veele sware rampen en onheiljen zedert eenige jaren herwaerts desen dorpe overgekomen, door zijne goede directien nog altijt in goeden staet niet alleen gehouden de respectieve finantien zoo vant dorp, kerk, als armen, als oock van de resp. polders, maar selfs in veele opsigten den toestant van het dorp in het generael veel aanzienlijker gemaect en in meer crediet en luister gestelt, als ooit voorheen, en om sulx te effectueren oock zijn particulier crediet en de voorspraeck zijner vrienden bij Heeren van Collegien en andere van rang tot dorpswelstant in verscheijde gelegtheden niet ontzien te gebruijcken behalven dat mede nog zo door zijne wooninge en verblijff den meesten tijt vant jaer alhier op zijne buijtenplaats met talrijcke familie als mede door het te werck stellen van veele arbijders van tijt tot tijt aen de ingesetenen groot nut en voordeel en oock selfs uijt dien hoofde aensien aen het dorp wort aengebragt, door al het welcke zijn persoon in het algemeen zoo bij ons, als alle de ingesetenen in waarde gehouden is geworden“. Om deze redenen hadden zij „dieshalven niemant liever als gemelde onsen schout tot Ambagtsheer konnen wenschen, te meer nog na dien zijn Ed. zeer grondige kennisse van alle dorps zaeken was hebbende en wij vastelijck vertrouwende waren, dat zijn Ed. met even veel blijft als voorheen in het vervolg zoude iveren om de regten, privilegien, voordeelen en allerlij welstant van het dorp en desselfs ingesetenen te maintaineren en bevorderen“. De schepenen verzochten nu met klem aan den schout, „dat zijn Ed. geliefde te resolveren de Ambagtsheerlijkheit voor hemselven ofte in zijne familie te koopen“. SIMON VAN SON stemde daarin toe, indien hij voor een „bequame som“ kooper kon worden. Met hem werden nu twee schepenen naar den Haag gecommiteerd, die volmacht kregen, wanneer de heerlijkheid werd opgejaagd, deze desnoods voor rekening van het dorp te koopen. Bij de inzetting werd de heerlijkheid inderdaad door de reeds genoemde „onvreedige personen“ ver boven de waarde ingezet voor f. 12600. De gecommiteerde schepenen, die achteraf bevreesd waren de heerlijkheid voor het dorp in te koopen, omdat zij beducht waren, dat onrustige ingesetenen daar over veel opschudding zouden maken, kwamen nu met den schout overeen, dat deze de heerlijkheid voor zich zelf zou afmijnen, terwijl uit dorpskas aan hem zou worden gerestitueerd de helft van de som die hij boven de f. 10000 zou moeten betalen. Den 14e April 1724 werd SIMON VAN SON kooper van de

⁽²¹⁾ Rekenkamer van Holland No. 20: Aghste Register met de Roode Leeuw, fol. 68—81.

heerlijkheid voor f. 13300⁽²⁵⁾. Daar hij bovendien voor rantsoengelden f. 1049.— moest betalen, werd in een vergadering van schepenen besloten hem een som van f. 2100 aan te bieden en werden de schepenen JAN JOCHUMS TIMMERMAN en PIETER VAN RAEMSDONCK afgevaardigd hem dit bericht over te brengen. VAN SON ontving deze deputatie doch antwoordde: „Ick bedanck Ulieden voor U rapport en het is mij lieff, dat U medebroeders U doen hebben geapprobeert en ick ben haer alle danckbaer voor hare cordate resolutie, dogh ick moet U.E. seggen, dat hoeseer die conventie bij ons is geraemt ende gesloten, ick daer voor bedankende het selve niet en pretendeer“⁽²⁶⁾.

11 Juli 1724 was SIMON VAN SON te 's-Gravenhage, waar hij volmacht gaf aan zijn broeder Mr. HENRICUS STEPHANUS VAN SON om uit handen van Mr. PIETER EMONDTS, advocaat aldaar, tot betaling van de Heerlijkheid, f. 10000 te ontvangen à 3½ % als hypotheek op de Heerlijkheid van Raamsdonk⁽²⁷⁾.

De dag, waarop SIMON VAN SON als Ambachtsheer „solemnelijk ingehaalt en gerecipieert“ zou worden, werd vastgesteld op 6 Juni 1724, „zullende zijn den derden Pinxterdagh“. De schoolmeester kreeg order te 6 uur de vlag van den toren uit te hangen en een kwartier de beide klokken te trekken; de schepenen, „soo op stroom als in de havens leggende hunne vlaggen ende wimpels van smorgens te ses uyren tot savonts toe te laeten afwajien“. Aan de haven van 't veer werden de 6 compagnien smorgens om 8 uur opgesteld onder hunne kapiteins PIETER VAN RAEMSDONQ, JAN ZIJLMANS, WIJNANT VAN DE CORPUT, JACOBUS ZIJLMANS, JAN VAN LOON en GIJSBERT KNAEP. De eerste, die tevens schepenen was, werd met het commando belast. VAN SON werd te Geertruidenberg aan de Brandepoort ingewacht door de schepenen en den secretaris, die hem met een korte aanspraak recipieerden. Na over de Donge te zijn gevaren, kwam het gezelschap aan de haven van 't veer, waar ter opwachting gereed stonden de burgemeesters, armmeesters, kerkmeesters, heemraden van de Willemspolder en van de Buitendijksche Hooypolder en waar de kapitein VAN RAEMSDONQ de manschap eenige charges (salvo's) liet doen. De Heer en zijn gevolg begaven zich nu naar de Rechtkamer, waar ook de predikant en de leden van de kerkeraad aanwezig waren, evenals Mr. H. S. VAN SON, die als dorpsadvocaat, uit naam van alle de presente in eed zijnde regenten, „een aansprake van felicitatie deed ter materie dienende“. De Heer, hiervoor bedankt hebbende, continueerde nu alle regenten in hunne respectieve bedieningen en nam genoegen, dat de eed ten respecte van de vorige Ambachtsheer afgelegd, werd gehouden alsof die te zijnen opzichte was gepresteerd. Dit geschied zijnde boden thans de twee jongste schepenen hem van dorpswegen aan een „zilver lampet ende schotel, besneden met de wapens van Zijn Edele en van het dorp“ alsmede een som van 1700 gulden uit „deses dorps gereetste incomsten, ter blijke van der schepenen en der gantsche gemeente affectie t' zijnwaerts, in hope, dat het Zijn WelEdele zal gelieven dese onse vrijwillige Liefdegifte te accepteren en ons ende onse ingesetenen voortaan bij continuatie met zijn Edele bijwonen en verblijff in desen dorpe, zoo veel als doenlijk te begunstigen en met zijne gerechtigheit ende goedertierenheit tot beschermheer verstrecken“. Ten slotte verzochten zij, dat „het dorp de eer mag hebben om op desen dag den Heer te tracteren ter middaghmael en zijn WelEdele daer present gelieve te versoecken zoodanige personen als zijn Ed. aengenaem zullen zijn“. Nadat door den Heer de presenten dankelijk waren geaccepteerd, en hij zich het voornemen, hem dien middag te laten tracteren, had laten welgevallen, zeggende geen andere personen daer bij te versoeken als die in de Rechtkamer present waren, bestaande in de respectieve regenten, den predikant en kerkeraad en vier à vijf vreemde Heeren van buijten, verliet men de Rechtkamer, onder het chargeeren der manschap, die zich nu hier had opgesteld en begaf zich ten huize van de Juffrouwen BROUWERS, waar de maeltijt was toegemaect en waar de advocaat VAN SON aan tafel „de conditien voorstelde ende

⁽²⁵⁾ Rekenkamervan Holland No. 673: Rolle van de verkoop van Domeinen, fol. 9.

⁽²⁶⁾ Register van Resolutien en notulen van Raamsdonk 1717—1731, fol. 62—65.

⁽²⁷⁾ Notaris J. van den Bos te 's-Gravenhage, acte 11 Juli 1724.

int naem van het dorp voor tractant ageerde“. „En is voorts den dag in veel vreugde en met sonderling vergenoegen van een igelijck geeijndigt, hebbende den Heer aen de compagnien die geschoten hadden vijftien tonnen bier op diversche plaetzen ten besten gegeven, alwaer oock alles in blijtschap en sonder eenige ongemacken is affgelopen“.

„Op maendag daer aen den 11 Juny, heeft de Heer de beleeftheit gehad om alle de voorsegde regenten en verder geselschap op sijne buijtenplaats Chartroise ter middag maeltijt deftigh te onthalen, zijnde aldaer mede door al het geselschap in vrolijckheit en vreetsaemheit dien dag ten eijnde gebragt“⁽²⁸⁾.

Ook verscheen bij die gelegenheid in druk „Philemons Veltdeun Ter Inhuldige van den Heere SIMON VAN SON, tot Ambagtsheere van Raamsdonk, Aldaar plegtelijk van zijn Gemeente ingehaalt op den 6den Juny 1724“⁽²⁹⁾, waarin eerst SIMON's vader, MATHIJS VAN SON, burgemeester van Geertruidenberg, werd herdacht, die tot zijn overlijden in 1704 ook het Schoutambt van Raamsdonk bekleedde: „Hoe all' de wijken van het dorp zijns vaders doot beschreiden; want de rouw was uitermaten groot. Zijn hart was voor 't gemeen; zijn ijver onbeswaken. Tot een teken hoe dat hij was bemint bij yder even zeer, Zal u de nabuurstad, daar hij was borgerheer, Met brakke tranen nog betuigen, dat nooit teerder beweent is het verlies van enigen regeerder“. Dan wordt verhaald hoe SIMON „Alsdoen nog bijster jong en onervaren was, Van wien men nauwelijks 't verlies vergoet kon hopen. Men zag ook datelijk in 't wilt dorps zaken lopen“. Maar SIMON wordt in 1710 schout en dus vervolgt de Veltdeun: „Maar onbedenklijk is 't hoe onze jonge Zon, Die in den aanvang van zijn Lentetijt begon 't Bewint t' aanvaarden, flux wist alles te herstellen“. Dan wordt gewag gemaakt van de rampen en tegenspoeden, die het dorp in dien tijd hebben getroffen als overstromingen, sterfte van 't vee en „Hoe onze toren door den fellen blixemgloet verteert is, en, bijna herbouwt, weer neergeslagen door een geweldigen orcaan“. Doch de schout heeft met ijver en beleid het gevaar gekeerd. „Had niet zijn noeste zorg voor het gemeen gewaakt, Wij waren zekerlijk in groot verval geraakt“, „En dat in beter staat nochtans als ooit voorheen de dijken, wegen, en all' de gemene zaken herstelt zijn, zal de nijt nog afgunst zelfs niet wraken“, terwijl „de schattingen en beden, na dat wij hebben zo veel tegenspoets geleden, niet zijn ondragelijk“. De lange rijmelarij besluit met een „Rei van Dorpelingen“, een zegenwensch, waarin reeds gezinspeeld wordt op SIMON's aanstaand huwelijk, dat in 1725 werd gesloten:

Lang moete hij beschermen en regeren
Het dorp als Ambagtsheer;
Alle ongemak door zijne zorgen weren,
Gelijk hij de wel eer.
Wij willen hem den pligt van onderdanen
Bewijzen zo getrouw,
Als billijkheit en schult ons kan vermanen:
Ook aan onze Ambagtsvrouw.
Dat zij met hem Chartroise lang zie bloejen,
En al haar huisgezin.

Dat telgen zijn geslagt met luister sieren,
Opvolgers zijner eer.
Dus hopen wij nog menigwerf te vieren
Deez' nieuwen Ambagtsheer.

⁽²⁸⁾ Register van Resolutien en notulen van Raamsdonk 1717—1731, fol. 66—71: „Relaes van de ordres ende solemnijtitten uijtgegeven ende gepleegt ontrent de Inhalinge van den Ambagts Heer en wat verder dienaengaende is voorgevallen. Het voorenstaende relaes hebben wij (schepenen) ter geheugenisse voor ons en onse nacomelingen in dit ons dorpsboeck willen doen insereren. Actum den vijftienden Junij 1724“.

⁽²⁹⁾ Een exemplaar van deze „Veltdeun“ is aanwezig in het Familie-archief de Jongh van Son.

SIMON VAN SON werd 17 October 1724 met de Ambachtsheerlijkheid van Raamsdonk beleend⁽⁹⁰⁾. In de verlijfbrief worden de rechten tot deze heerlijkheid behorende, als volgt omschreven: „t Regt van 't Schoutampt; 't secretaris ampt; 't Dijkgraafschap van de Willemspolder, derselver diend met den Dijkgraaf wegens Oosterhout, Jaar om Jaar, ende is die niet dienende Dijkgraaf dat Jaar Heemraad; Te mogen stellen een grutmolen in 't Westeijnde van Raamsdonk; 't 1/3 part van den accijs van de Bieren aldaar, dat te gelijk met de ses Zuijdholandse Dorpen werd verpagt; den Schout steld aldaar de schepenen, welke schout en schepenen wederom aanstellen Burgemeesters, Kerkmeesters, H. Geestmeesters, Schoolmeester, Bode en verdere kleijne bedieninge; de Heemraden van de Willemspolder worden mede bij de Graaffelijkheid aangesteld, soo veel als onder Holland behooren; gelijk ook mede bij de Graaffelijkheid werd aangesteld den Dijkgraeff en Heemraden van den Nieuwen buijtendijksche Hooypolder; Aangaande 't beroepen van een predikant, soo heeft de Graaffelijkheid de approbatie gehad; ende Laastelijk sal den koper hebben volgens onse resolutie van den 24e Maart laastleden het Regt aan dese Ambagtsheerlijkheid respectivelijk behorende, soodanig als de Raden en Rekenmeesters van onse Domeijnen het selve voor de verkoping hebben gehad en geexerceert, uijtgesondert de saken bij den conditien der verkoping gereserveert“. Dat deze laatstgenoemde, doch niet nader omschreven rechten, tot procedures aanleiding gaven, blijkt uit een sententie van het Hof van Holland van 12 November 1739, dat — in een geschil tusschen SIMON VAN SON en JACOB MEEUWSE VAN DER KAA, waarbij de eerste beweerde, dat hij als Heer van Raamsdonk bevoegd was tot het recht van visserijen specialijk in de binnen bedijkte en bekaayde polders onder zijn heerlijkheid gelegen, wat hem door den tweeden, als gedeeltelijk eigenaar van land gelegen aan de Kille in den Nieuwen Buytendijkschen Hooypolder, werd betwist — SIMON VAN SON in 't gelijk stelde⁽⁹¹⁾.

Vermits het dorp Raamsdonk „tot nog toe geen gemijnts zegel heeft gehad, off mogen gebruycken“, schonk de Heer in de vergadering van 22 Februari 1725 aan het dorp „een silver signet, besneden met dorps wapen, en rontsom met dese letters: Ambagts Zegel van Raamsdonck, met permissie om het zelve voortaan als een gemijnts zegel, om alle publicque saeke te segelen, te gebruycken“⁽⁹²⁾.

Nadat VAN SON communicatie had gedaan van zijn as. huwelijk in Mei 1725 met ANNA VAN DER PIJPEN, werd aan bruid en bruidegom, van dorpswegen door een commissie, bestaande uit den advocaat van Raamsdonk, de schepenen TIMMERMAN en VAN RAEMSDONK en den secretaris HOEVENAER, te Dordrecht ten huize van de bruid op 24 Mei een geschenk aangeboden, bestaande in „een silver Toilet“ ter waarde van f. 600, waarna de commissie 's middags werd getrakteerd. De solemne inhaling van de Ambachtswrouwe had plaats op 6 Juni 1725.⁽⁹³⁾

Na SIMON VAN SON's 2e huwelijk hadden de schepenen vernomen, dat hij met zijn nieuwe Ambachtswrouwe Vrijdagavond 26 Augustus 1735 ofwel den volgenden morgen „in stilte van Geertruijdenberg herwaerts stond over te komen op Chartoise“ en waarschijnlijk den Zondag daarop „alhier kerkgang zouden doen“ en dat de Ambachtswrouwe „uijt beangstheijd voor het schieten, met geen solemne inhaling van de Raamsdonksche Burgerije zoude gedient weezen“. Daarom werd besloten, dat men op Zaterdagmorgen 27 Augustus den Heer en Vrouwe van Raamsdonk aan hun huis zou gaan complimenteren en feliciteren. Eerst kwamen de advocaat VAN SON met den predikant VAN VELSEN aangereden en op hen volgden te voet de schepenen, de secretaris, de burgemeesters, de arm- en kerkmeesters, de heemraden, de kapiteins (behalve JAN ZIJLMANS) en de kerkeraad, die allen „de eer hebben gehad van met alle beleeftheid door den Heer en Nieuwe vrouwe van Raamsdonk en derzelve familie op Chartoise te zijn gerecipieert“.

⁽⁹⁰⁾ Leenkamer van Holland: Leenregister 1724—1725.

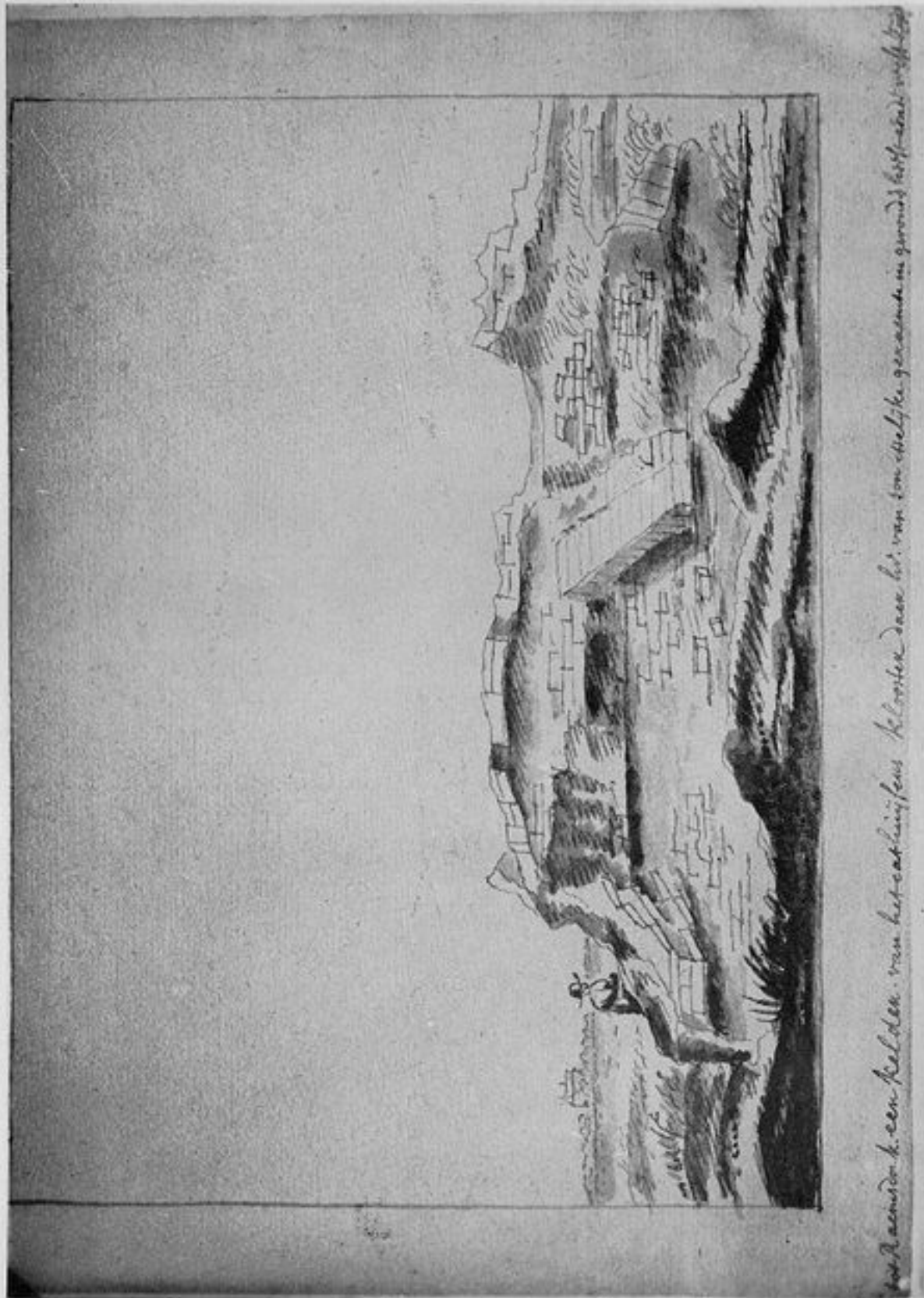
⁽⁹¹⁾ Hof van Holland, register van Sententien 1738—1739, acte No. 47.

⁽⁹²⁾ Register van Resolutien en notulen van Raamsdonk 1717—1731, fol. 72v.

⁽⁹³⁾ Idem, fol. 72v.

Simon van Son, heer van Raamsdonk, 1691—1751,
olieverf op doek door K. Greenwood, 1735

Ruïne van het Karthuizer klooster te Raamsdonk,
„daer heer van Son ettelijke geraemte in gevonden heeft” (1718). Zie blz. 19.

het Raamsdonck een helden van het carthuizers klooster. Daar het van een ettelijke geraemte in gevonden heeft.

nadat Mr. H. S. VAN SON „een wel gepaste aanspraak uijt hunnen naam” had gedaan ⁽²⁴⁾.

Door de Rekenkamer der grafelijkheidsdomeinen van Holland was op 28 April 1690 een „Reglement over de Ambagtsheerlijkheid van Raamsdonk, betreffende de Regeringsforme, Policie en Financie” vastgesteld, alsmede een „Lijste van 't salaris 't gene bij Schoud Schepenen Secretaris, en Schutter, of Bode van Raamsdonk in alle voorvallende pariculiere zaaken 't Ambacht niet raakende genoten zal mogen werden”. Den 23 December 1728 teekende SIMON VAN SON, „na voorgaande Communicatie en advies van Schout en Gerechten, binnen mijne Ambachtsheerlijkheid van Raamsdonk op mijnen Huuse van den Chartroise” een „Renovatie ende Ampliatie Reglement” alsmede een „Nieuwe Lijste der respectie Salarisaen”. Hij was hiertoe overgegaan, „alsoo ik kome te bevinden, dat ten dienste van den Dorpe, en derzelve ingesetenen hoog nodig is, dat het voorsz. Reglement (van 1690) ten opzichte van eenige zaken behoorde te werden geamplieert ofte gealtereert, ende insonderheit dat in de voorsz. Lijste van Salaris (van 1690) verscheyde zaaken geheel zijn geomitteert, ende ontrent andere geene behoorlijke proportie is geobserveert”. Hij liet nu het oude en het nieuwe Reglement, met de oude en de nieuwe Lijst der salarissen in één band, in 1730 te 's-Gravenhage drukken bij LAURENS BERKOSKE ⁽²⁵⁾, ten huize van welken boekdrukker in dien tijd SIMON's broeder, Mr. HENDRIK STEPHANUS VAN SON, woonde.

Wanneer SIMON VAN SON in 1725 „ter occasie dat over de Jurisdietie van zijn Heerlijkheid differenten wierden voorzien, met relatie tot die van Geertruidenberg”, zich behoorlijk wilde documenteeren, verzocht hij aan de Rekenkamer van Holland inzage van alle charters en bescheiden op Raamsdonk betrekking hebbende ⁽²⁶⁾. Blijkbaar is dit hem toegestaan, want onder zijn nagelaten papieren komt voor een met zijn eigen hand geschreven afschrift van de verkoop van 't Ambagt van Raamsdonk aan CLAAS GERRITZ VAN WIELDREGT in 1316, waarin de grenzen van Raamsdonk worden genoemd.

Met betrekking tot de Heerlijkheid Waspik raakte hij in 1735, eveneens ter zake van de grensscheidingen, in een langdurig proces. De Heer van Raamsdonk toonde in een historisch overzicht aan, dat de grensscheiding in de laatste vier eeuwen nimmer in de verleijbrieven werd beschreven volgens de uitvoerige en imaginaire limietsbeschrijving van den Heer van Groot Waspik. Daar het niet uit te maken was, wie gelijk had, stelde het Hof van Holland in 1774, lang na het overlijden van SIMON VAN SON, de grenzen vast en veroordeelde beide partijen in 3/4 van de kosten ⁽²⁷⁾.

Denkelijk in 't jaar 1744 trachtte de Heer van Waspik de Heerlijkheid van Raamsdonk en de verdere bezittingen aldaar van SIMON VAN SON te koopen. Deze sloeg dit aanbod niet dadelijk af, maar maakte een berekening en kwam tot de conclusie dat de totale waarde f. 300.000 bedroeg. Tot een verkoop is het niet gekomen, zoodat aangenomen kan worden, dat de berekende waarde veel te hoog was. De door SIMON VAN SON eigenhandig geschreven berekening ⁽²⁸⁾ luidt aldus:

⁽²⁴⁾ Resolutieboek van Raamsdonk 1732—1746, fol. 30.

⁽²⁵⁾ Een exemplaar van dit werk, met eigenhandig door SIMON VAN SON aangebrachte verbeteringen, is aanwezig in het Familiearchief. Het Gemeente-archief van Raamsdonk bezit, naast dit Reglement, verschillende andere Reglementen, keuren etc., meest onder approbatie van den Heer van Raamsdonk vastgesteld; zie Inventaris van de Oude Archieven van Raamsdonk, door A. C. Bondam, blz. 53—57.

⁽²⁶⁾ Rekenkamer van Holland No. 642, Diverse rekwesten.

⁽²⁷⁾ Idem No. 428, Rekwesten en Adviezen; Register van de Sententien van het Hof van Holland 1774, acte No. 5.

⁽²⁸⁾ Aanwezig in Familiearchief. Achter op het folioblad staat: Memorie wegens De Heerlijkheid van Raamsdonck, Huysen en Landen aldaar.

Den Heer van Waspick mij aansoek hebbende late doen om mijne Heerlijkheid van Raamsdonck, mitgaders, Huys, Schuer, Hove en plantagien ende verders alle mijne goederen onder Raamsdonk gelegen te kopen heb ik daarvan gemaakt dese memorie.

De Heerlijke inkomste bedragen jaarlijk f. 472 : 0 : 0
 Het Schout Ampt met de Dijkgraatschappen heeft sedert tien jaren door den andre gerekent opgebracht s' jaars f. 1251 : 0 : 0 zulk het selve op een Recognitie kan uitgegeven werden 's jaars van . . . f. 800 : 0 : 0
 De Secretarie en Notaris ampten brengt na mijn gedaghten s' jaars op 1000 : 0 : 0 zulk het selve op een Recognitie kan uitgegeven werden jaars van f. 600 : 0 : 0

Zijnde dus beide de voors.ampten in koop weerdig
 Het Schout Ampt f. 12000.—
 Het Secretaris Ampt f. 8000.—

f. 20000.—

Dierhalve soude men de Heerlijkheid a 2 per:cento behoren te begrooten op f. 93600. Dan stel die maar op f. 80000.—

Mijn Huys, Schuere Hove en plantagien te samen op f. 20000.—

Nog twe Huysen met alle de Landen onder Raamsdonck ter groote van circa 250 Mergen met de aanwassen, hebben in den jare 1743 in paght opgebracht f. 7571 : 0 : 0

waar van afgaat voor alle Lasten en Reparatie sooo ordinair als extra ordinair f. 1260 : 0 : 0

gerekent tegens 3 pr:cento Bedraght 210000 gl. f. 6311 :
 Dan stel maar f. 200000.—

f. 300000.—

De Heerlijkheid en Landen staan uit de Natuer door de sterke aanwassen nog jaarlijk te verbeteren, en de Lasten te verminderen, doordien alle mogelijke melioratie daar aan gedaan heb en niet meer te doen zijn en dus cesseren.

Op een afzonderlijk stuk papier, bij het voorgaande behoorende, staat :

In de begrooting der Landen en Huere komen de susters te samen in 36 mr. 377 R. behalve suster CORNELIA haar aanpart in de Hoef, en waar van haar Ed: te samen jaarlijk vrijgelt profiteren 900 gl. a 3 pr:cento is 30000 gl: welck van mijn generale Lijst al soude moeten, of ten Hare voordeel moete komen.

SIMON VAN SON, die uit zijn 1e huwelijk slechts één dochter had en uit zijn 2e huwelijk geen kinderen kon verwachten, verkreeg 28 April 1736 van de Staten van Holland octroy om te disponeeren van zijn leen⁽³⁹⁾. In zijn testament van 27 Juli 1739, dat later ter sprake komt, maakte hij hiervan gebruik.

De buitenplaats Chartroise

In den „Tegenwoordige Staat der Vereenigde Nederlanden“, deel VII, gedrukt in 1749, leest men op blz. 244 en 245, omtrent Raamsdonk o.m.: „Aan de Westzijde van het Dorp stond oudtijds de Chartroise of het Karthuizer klooster, weleer een

⁽³⁹⁾ Dit Octroy, op perkament, aanwezig in het Familiearchief.

heerlijk Gebouw; doch na de Hervorming afgebroken tot op de Grondslagen, die hier een hooge steenachtige weide maaken. Aan de Oostzijde van het selve heeft de Heer van Raamsdonk, in den jare 1729, een aanzienlijk Huis gezet, en zeer fraaie beplantingen, met ruime vischrijke vijvers aangelegd, en het Gebouw den naam van het Huis van Chartroise gegeven“.

De overblijfselen van het Karthuizer Klooster zijn afgebeeld op een serie van 5 teekeningen, aanwezig in het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen te 's-Hertogenbosch, waarvan er 4 het jaartal 1718 dragen en de 5e tekening voorzien is van het volgende onderschrift: „tot Raamsdonk een kelder van het cathuysers Klooster daer hr. VAN SON ettelijke geraemte in gevonden heeft aen de westzijde“. Ter linkerzijde van de kelderruine staat een man met breedgeranden hoed, ongetwijfeld voorstellend de heer VAN SON, die bezig is de ruines te onderzoeken. Deze Heer VAN SON kan niemand anders zijn dan SIMON VAN SON, Schout van Raamsdonk, terwijl het hoogē huis, dat op den achtergrond van de tekening zichtbaar is, en dus oostelijk van de ruine is gelegen, de buitenplaats Chartroise van zijn moeder ELISABETH MARCHAND weduwe van MATHIJS VAN SON zal moeten voorstellen, die zij op 8 November 1724 aan haar zoon SIMON VAN SON — in dit jaar Heer van Raamsdonk geworden — voor f. 1200. verkocht. In de transport acte⁽⁴⁰⁾ wordt de buitenplaats omschreven: de huysinge, schuieren, stallingen, tuynen, bogaerde, plantagien en vijvers, staende ende gelegen onder Raamsdonck ontrent het Klooster alhier, komend ten oosten het Oostlant, ten westen en zuyden het Klooster, noort de binnendijkse koeijwilde, belast met een erfspaght van 32 gulden s' jaars ten behoeve van de graeffelijckheys domijnen van Hollant.

In 1729 liet SIMON VAN SON het huis afbreken en ter plaatse een nieuw huis bouwen. Hij maakt hiervan melding in een brief, gedateerd Raamsdonk 11 September 1729, aan den procureur BOSVELD te Dordrecht, in de volgende bewoordingen: „en alsoo de koorts mij om den anderen dag bijblijft, weet ik nog niet wanneer dat zal kunnen tot Dort komen, oock zijn mijn pampieren van belang vermits mijn timmerasie ingepackt en elders geborgen“⁽⁴¹⁾. Van de hardsteenen gevelsteenen, die nu werden aangebracht, vertoont de bovenste de naam „CHARTROISE“ en de onderste het wapen van SIMON VAN SON, nl. gevierendeeld met de wapens 1. van Son, 2. Marchand, 3. van Nes, 4. Verburgh, en een hartschild Raamsdonk. Het wapen gedekt door een kroon. Onder het wapen op een lint „SOLI DEO GLORIA“ en ter weerszijde van het wapen: „ANNO 1729“⁽⁴²⁾.

Van den inboedel van Chartroise noemt SIMON VAN SON in zijn reeds vermeld testament „de zilvere Lampet schotel en Kan, aan mij wegens het Dorp van Raamsdonk bij mijne inhalinge present gedaan“ en „de Poertret Schilderijen tot de Famillien van mij en mijne Dogter eenigsints behoorende“, die hij legateert aan die geene die na het overlijden van zijne dochter de Heerlijkheid van Raamsdonk zal verkrijgen. Tot deze collectie behoorde ook het portret van SIMON VAN SON, in 1735 door K. GREENWOOD geschilderd⁽⁴³⁾. Later kwamen daar nog bij portretten uit de familie GAEL. In 1744 nl. vermaakten NICOLAES GAEL en zijn vrouw CLARA ELSEVIER (behalve de helft van hun vermogen aan de kinderen van wijlen ELISABETH MARCHAND en MATTHIJS VAN SON) aan SIMON VAN SON Heer van Raamsdonk „het Portraitstuk van hem testateur en alle de verdere Portraicten van zijne ouders en voorouders, alsmede het Zeestuk geschilderd door BAKHUIJZEN, waar in des testateurs swager ende suster VELDHIJSEN zijn geschildert staande“⁽⁴⁴⁾.

Voorts was er op Chartroise een verzameling geētste en andere glazen, die door

⁽⁴⁰⁾ Protocol van Giften van Raamsdonk 1723—1729, fol. 38.

⁽⁴¹⁾ R. Archief in N.Br., H. No. 163, Archief van den Schout van Raamsdonk.

⁽⁴²⁾ Na de slooping van het huis in 1878 werden deze gevelsteenen overgebracht naar de tuin van Mr. G. J. H. Heere, Heereplein te Raamsdonksveer.

⁽⁴³⁾ Dit portret is beschreven in de in 1913 gedrukte Genealogie VAN SON.

⁽⁴⁴⁾ Notaris J. Pals te 's-Gravenhage, acte 29 December 1744. NICOLAES GAEL overleed te 's-Gravenhage in 1745 en CLARA ELSEVIER aldaar in 1748.

SIMON VAN SON werd aangelegd. In een eigenhandig door hem geschreven „Lijste van glazen 1730“ noemt hij ook de daarvoor betaalde prijzen. Deze collectie, die met ongeveer 50 stuks begon, werd door hem en zijn nakomelingen uitgebreid. In 1878 waren er 144 antieke glazen. De voornaamste uit 1730 waren :

Een Bocaal met dexel, met wapen van Holland en van alle de stemhebbende Steden	}	60 : 0 : 0
Een dito met wapen van Dordrecht		
Een dito met wapen van G:denberg		
Een dito met wapen van Raamsd.		
Een dito met wapen van Oosterhout		
Een dito met mijn wapen		15 : 0 : 0
Een dito met Diamant gesnede zijnde een vrolijcken dronck		10 : 0 : 0
Een dito met wapen van Holland		5 : 0 : 0
Een dito met mijn en dorps wapen ⁽⁴⁵⁾		5 : 0 : 0
Een dito met wapen van de Generaliteijt		4 : 0 : 0
Een dito met wapen der admiraliteijt		4 : 0 : 0
Een dito wapen van Nassau		4 : 0 : 0
Een dito Oost en West indise Comp.		4 : 0 : 0
Een dito den Hoijbouw		4 : 0 : 0
Een dito welvare van de Negotie		4 : 0 : 0
Een dito Slands welvaren		4 : 0 : 0
Een dito de vrijheijt		2 : 0 : 0
Een dito Davit en Jonathan		2 : 0 : 0
In 1732 kwamen daar nog bij :		
Een glas daar mijn Huys op staat		20 : 0 : 0
Een met mijn eige wapen		5 : 0 : 0
Een St. Hubert		5 : 0 : 0

Landerijen

Uit de publieke verkoop van landerijen, die door de Staten van Holland werd gehouden op 17 October 1724, kocht SIMON VAN SON, gedeeltelijk in combinatie met zijn moeder, een groot aantal partijen land te Raamsdonk gelegen, waarvan verschillende grensden aan Chartroise, o.a. het gewesene convent met het klaverweijden, groot 5 morgen. De aangekochte landen hadden een oppervlakte van ongeveer 175 morgen, waarvoor betaald werd ± f. 53000.—. Ter betaling van dit bedrag, ontving hij van verschillende personen f. 44000.— als hypotheek op die landen. Van deze hypotheeken werd f. 20000.— afgelost in 1740 en de rest, na SIMON's overlijden, tusschen 1762 en 1776⁽⁴⁶⁾. Bij verschillende der partijen land staat vermeld: „Laest gebruijckt bij ELISABETH MARCHAND“. Reeds eerder, in 1714, is zij pachteresse van landen in den Willemspolder, welke landen in 1712 waren ingedijkt⁽⁴⁷⁾, terwijl in 1713 wordt verklaard, dat reeds haar man, MATTHIJS VAN SON, landerijen onder Raamsdonk, gelegen soo in den Goeden-Aerts als Eendracht's polder, in pacht had van de Grafelijkheids Rekenkamer van Holland⁽⁴⁷⁾. Al deze landen behoorden nu tot de door SIMON VAN SON aangekochte.

Zijn landbezit breidde zich uit door aankoop⁽⁴⁸⁾ en aanwas, zoodat schepenen

⁽⁴⁵⁾ Door erfenis overgegaan van de families STOOP, VAN LIEROP, VAN RIJCKE-VORSEL VAN KESSEL op den oud-kapitein der Infanterie P. WEIJES, die dit glas in 1937 aan het Familie-archief schonk.

⁽⁴⁶⁾ Rijks Archief in N. Brabant, Register van de verkofte graeflijkheydts Landen onder Raamsdonk.

⁽⁴⁷⁾ Rekenkamer van Holland, Diverse rekwesten No. 642.

⁽⁴⁸⁾ Registers van Vesten van Raamsdonk, waarin de aankoop van vele kleine stukken grond door SIMON VAN SON is te vinden.

van Raamsdonk van hem in 1731 verklaarden, dat hij was „Eijgenaer van veele Landen in verscheijde Polders onder Raamsdonk gelegen, ende wel verre de grootste ingelande in den Eendragt's- en Goeden Aerts Polder, de voornaamste ingelande in den nieuwen buitendijksen hooijpolder, anders genaamt de Werfcampen gelijk mede in den Willemspolder, soo verre die komt onder Raamsdonqsche Jurisdicctie; insgelijx de voornaamste ingelande in het Karthuisser poldertie en het nieuw poldertie; ende geheel en al Eijgenaer van een district gorsen en aanwassen, genaamt de opkomende ruijgtens, ten westen benevens den Willemspolder onder de Jurisdicctie van Raamsdonk gelegen“⁽⁴⁹⁾.

In 1744 bezat hij, volgens zijn eigen opgave, 250 morgen land onder Raamsdonk met de aanwassen⁽⁵⁰⁾.

In 1749 kocht hij van Mr. JACOB REIGERSMAN, een Hoeve genaamt Groot Lyndonk met de Landerijen van de Hoeve genaamt Logtenberg ofte kleijn Lyndonk, alsmede de Landen in Prins Carels polder bestaande in Zaeijlanden, Bossen, Wijden en Heijvelden, gelegen onder den Zuijtteest in het Marquisaat van Bergen op den Zoom, voor f. 5500.—⁽⁵¹⁾.

Genealogische arbeid

SIMON VAN SON had, zooals wij reeds zagen, na een onderzoek in het archief van de Rekenkamer van Holland, studie gemaakt van de geschiedenis van Raamsdonk en omstreken. Van zijn plaatselijke kennis werd gebruik gemaakt door den schrijver van den „Tegenwoordige Staat der Vereenigde Nederlanden“, zooals I. van Nuyssenburg mededeelt in zijn in 1774 gedrukte „Korte Beschrijving van Geertruidenberg“ op blz. 84 en 85.

Op genealogisch gebied maakte hij zich tegenover de familie verdienstelijk door het bijhouden van genealogische aantekeningen en het opstellen van verschillende Geslachtregisters.

Van zijn hand zijn aanwezig:

1. „Geertruidenbergh Geslacht Register begint met Jaar 1664 in de eerste Lienie“, op 2 losse folio bladen, waarop genealogische aantekeningen van de familie VAN SON, beginnende met het huwelijk van Sijmon Matthey van Son en Sara Pieters van Nes, den 16 November 1664. In het handschrift van Anna Elisabeth Geertruij van Son zijn sinds 1751 enkele aantekeningen bijgevoegd. De bladen moeten afkomstig zijn uit een familie bijbel op Chartroise, die nog in 't bezit is geweest van Leonard Simon de Jongh van Son⁽⁵²⁾.
2. „Delft Geslacht Register begint met den Jaare 1660“, op 2 losse folio bladen met genealogische aantekeningen van de familie MARCHAND, beginnende met het huwelijk van Sthephanus Marchand en Geertruij Hendrickx Verburgh, den 22 December 1660. Herkomst als No. 1.
3. Een genealogie VAN SON op één vel folio, met watermerk het wapen van Amsterdam. Buitenop staat: „Geslacht Register van de van Sonne, tot Geertruidenbergh“. Begint aan de binnenzijde met:

„Geslacht register van de van Son“.

„Symon van Son heeft naargelaten een soon, Wilbort S: van Son natus 1500 heeft nagelate 2 sonen, het wapen van de van Sonne is 3 eenties op een groen velt op twe blauwe en drie silvere baren“, alsmede met de genealogie van AUGUSTIJN DE WAERSEGGERE. De jongste datum op deze genealogie voorkomende, is 22 Maart 1726, de overlijdens datum van Anna van der Pijpen, schrijvers eerste vrouw. Waar hij zijn 2e huwelijk met C. J. Francken niet

⁽⁴⁹⁾ Protocol van allerhande acten van Raamsdonk 1717—1736, acte 30 Mei 1731.

⁽⁵⁰⁾ Zie noot 38.

⁽⁵¹⁾ Notaris D. Fer te 's-Gravenhage, acte 16 October 1749.

⁽⁵²⁾ Volgens mededeeling van den Heer S. KRIJTHÉ, die de bladen heeft geschonken aan het familiearchief van Son.

- vermeldt, moet deze genealogie geschreven zijn tusschen 1726 en 1735⁽⁸⁴⁾.
4. Een genealogie VAN SON op één vel folio, met watermerk „I VILLEDARY” en een lelle in een gekroond schild. Buitenop staat slecht leesbaar: „Geslaght Register. Beginnende met Simon van Son en Augustinus de Waerseggere 1500”. Begint aan de binnenzijde met: „Geslaght Register van van Son, soo verre die bekent zijn zijnde oirspronkelijk van Mechelen dog om de Religie gevlucht 1500”. De jongste datum hierop voorkomende is 1728 en derhalve geschreven tusschen 1728 en 1735⁽⁸⁵⁾.
 5. Een genealogie VAN SON op 2 folio vellen, met watermerk als op No. 4. gemerkt No. 1 en No. 2; thans op linnen geplakt. Buitenop staat: „Geslaght Register Beginnende met Simon van Son 1500”. Begint aan de binnenzijde met: „Simon van Son, geb: 1500 tr: met... is orgineel van Mechelen van daan, en zijn dessendenten om de Religie gevlugt. „De jongste datum hierop voorkomende van de hand van Simon van Son is van 1742. Met een andere hand is bijgeschreven het huwelijk van zijn dochter Anna E. G. met L. de Jongh van Hedikhuijsen (1749) en de geboorte van hun dochter Anna in 1752. Daarna vervolgd met de hand van Pieter Thomas van Son. Vermoedelijk heeft Simon van Son deze genealogie geschonken aan zijn broeder Mr. Hendrik Stephanus van Son, in wiens geslacht deze is gebleven.
 6. Een genealogie VAN DER AA op 4 folio vellen, met watermerk als op No. 4. Buitenop staat: „Geslaght Register Beginnende met Claas van der Aa 1400”. Uitgewerkt in vrouwelijke lijnen.
 7. Een copie van voorgaande op 4 aan elkaar geplakte folio vellen, met watermerk als voorgaande. Vervolgd door Matthijs Hendrik van Son.
 8. Een genealogie VERBURGH op 15 folio vellen, met watermerk als op No. 4. Buitenop staat: „Geslaght Register Beginnende met Claas Janse Verburgh 1400”. Uitgewerkt in vrouwelijke lijnen. Op deze genealogie teekende Simon van Son aan dat zijn 2e vrouw Cornelia Jacoba Francken werd geboren 2 Sept. 1683.
 9. Een gedeeltelijke copie van voorgaande op 2 aan elkaar geplakte folio vellen, met watermerk als voorgaande.
 10. Een genealogie VAN MELISDIJK op 13 folio vellen, met watermerk als op No. 4. Buitenop staat: „Geslaght Register Beginnende met Amelis van Melisdijk 1400”. Uitgewerkt in vrouwelijke lijnen.
 11. Gedeeltelijke copiën van voorgaande op 4 folio vellen, met watermerk als voorgaande.
 12. Een genealogie WIJNHOF op één vel folio, met watermerk als op No. 4. Buitenop staat: „Geslaght Register Beginnende met Jan Wijnhof 1449”. Uitgewerkt in vrouwelijke lijnen.
 13. Een genealogie als voren op één vel folio, met watermerk als op No. 4. Buitenop staat: „Geslaght Register Beginnende van JAN WIJNHOF en ESDRAS MARCHANDT 1449”. Met aangespelde wapenteekening en beschrijving van het wapen Wijnhof, in andere hand. Uitgewerkt in vrouwelijke lijnen.
 14. Een genealogie PER DELFT op één vel klein folio, met watermerk „H W SCHOEN” en een leeuw. Buitenop staat: „Geslaght Register Beginnende met Gerrit Janse per Delft 1540”. Uitgewerkt in vrouwelijke lijnen.

Naast dit eigen werk van Simon van Son bezitten wij nog over hem:

1. Een kwartierstaat met wapens van het echtpaar HENDRIK VAN DER PIJPEN — HESTER VAN HOUSEN, waarop behalve hun 8 kwartieren, de oudere stamdeelen zijn aangebracht, voor zoo verre deze bekend waren en o.m. een twijfelachtige afstamming bevat uit het geslacht van Egmond. Deze kwartierstaat is op een bijbehorende tabel vervolgd met een genealogische staat, o.a. van de kinderen van genoemd echtpaar van der Pijpen — van Housen, waarop de wapens voorkomen van Simon van Son met zijn 1e en 2e vrouw.

⁽⁸⁴⁾ Overgegaan uit de familie DE JONGH VAN SON aan A. S. KRIJTHÉ en van dezen aan het familiearchief van Son.

- alsmede van diens dochter A. E. G. van Son in ruitvorm. Deze genealogie is in potlood vervolgd voor wat betreft de familie van Son en de Jongh van Son.
2. Het alliantie-wapen VAN SON—FRANKEN in één ovaal schild, gedekt door een kroon met 9 parels; omgeven door de 4 kwartieren Francken, nl. Franke, Biemont, Verheije, de Vlieger. Het wapen Francken is: gevierendeeld, 1 en 4 in goud een roode leeuw, 2 en 3 in zilver 3 roode lilies.
 3. Een kwartierstaat in kolomvorm, van SIMON VAN SON⁽⁸⁴⁾. In het midden het wapen van Son: In zilver 3 golvende blauwe dwarsbalken en een groen schildhoofd beladen met 3 rood gebekte zwemmende eendjes van zilver. Met een groen hartschild, beladen met 2 zilveren ruiterschoenen⁽⁸⁵⁾. (Raamsdonk). Helmteeken, een staande zilveren eend met opgeheven vleugels, gepoot en gebekt van rood, Helmkleed wit en groen.

Links en rechts van dit wapen de volgende kwartieren:

van Son	Marchand
van Nes	Verburgh
de Waarseggere	Wijnhof
Bellaart	van der Aa
van den Nieuwenhuysen	Colasse
Gijben	Per Delft
van Gelderen	Bisius
Humen	Onderwater

Zie nader over deze kwartieren het medegedeelde in deel V.

4. Een kwartierstaat in kolomvorm, van ANNA ELISABETH GEERTRUI VAN SON⁽⁸⁴⁾. In het midden een schild in ruitvorm, omgeven door een cartouche en gedekt door een kroon met 5 fleurons. Het schild gedeeld: 1 niet ingevuld (blijkbaar bedoeld om hier later het wapen van haar echtgenoot in te vullen); 2 van Son, met hartschild Raamsdonk, overeenkomstig het wapen van haar vader op voornoemde kwartierstaat.

Links en rechts van dit wapen de volgende kwartieren:

van Son	van der Pijpen
Marchand	van Hoesen
van Nes	van Wageningen
Verburg	van Orten
de Waarseggere	de Die
Wijnhof	Stappers
Bellaart	van Wessum
van der Aa	Verhoutert

Het wapen van der Pijpen is: in groen 3 gouden liggende pijpen of tonnen. Van de door SIMON VAN SON gebruikte cachetten kennen wij in lakafdruk:

1. op zijn brief gedateerd Geertruidenbergh 21 April 1715, wapen van Son met helmteeken de eend met opgeheven vleugels⁽⁸⁶⁾.

⁽⁸⁴⁾ Aangekocht in 1936 op de boekverkoop van A. J. van Huffel's Antiquariaat te Utrecht. Zie onder No. 746 van de gedrukte Catalogus van die verkoop.

⁽⁸⁵⁾ Het is merkwaardig, dat de familie VAN SON en DE JONGH VAN SON de twee zilveren ruiterschoenen van Raamsdonk steeds plaatste op een groen veld, terwijl toch van ouds het veld zwart was, zooals in 1654 J. van Oudenhoven mededeelt in zijn werk „Out Hollandt nu Zuyt Hollandt”, blz. 181 en ook te zien is in een wapenboek van Brederode van Veenhuijsen uit het begin van de 16e eeuw, fol. 44, v. (aanwezig op het Kon. Ned. Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde te 's-Gravenhage).

Ook in 1816 antwoordde S. DE JONGH VAN SON, burgemeester van Raamsdonk aan den secretaris van de Hooge Raad van Adel, dat in het wapen van het dorp Raamsdonk de „grond” groen was, „zijnde wel swaar donker groen”. In het register der wapens werd dat van Raamsdonk (bevestigd 16 Juli 1817) echter toch afgebeeld met een zwart veld.

⁽⁸⁶⁾ Rekenkamer van Holland, Rekwesten en Adviezen 1715—1717.

2. op zijn brief gedateerd Raamsdonk 21 April 1748, wapen van Son met hart-schild Raamsdonk en helmteken als voren ⁽⁸⁷⁾.
3. op zijn brief aan Wouter Francken, secretaris tot Geertruidenberg, gedateerd Dordrecht 12 Maj 1725, wapen gevierendeeld, 1 van Son, 2 Marchand, 3 van Nes, 4 Verburgh. Ovaal schild gedekt met kroon van 5 fleurons ⁽⁸⁸⁾. Lakafdruk zeer geplet.

Huwelijken, testamenten

SIMON VAN SON werd in 1708, tegelijk met zijn achterneef, de advocaat Mr. MATTHIJS VAN SON op belijdenisse bevestigd als lidmaat van de Hervormde Gemeente te Geertruidenberg ⁽⁸⁹⁾.

Van de door hem ontvangen brieven bij gelegenheid van zijn a.s. huwelijk met ANNA VAN DER PIJPEN, is er één bewaard ⁽⁹⁰⁾. Deze luidt:

*Mijn Heer Bruijdegom en Hooggeagte Vrund.
Mejuffrouw Bruijd.*

Vinde mij op heeden vereerd met UWel Edns aangenaeme, meldende van het geslooten huwelijk en de opgevolgde ondertrouw van UWel Edns seer Geëerde persoonen; ick agtte mij verplight, omme UWel Edn voor de obligeante communicatie van eene soo aangenaeme tijdingh bij deesen hertelijck te bedanken niet alleen voor mijn eige persoon, maer oock voor die van mijne Groote Vader en Moeder, aen wien versoght ben gem. te tijdinge meede te deelen: Ick betuyge voor haer Ed. en mij aen part te neemen in UWel Edns onderlinge Vreugde, feliciteerende UWel Edn met de geslooten huwelijcx alliantie, en wenshende van gansscher herten, dat den Almoogende de voltreckinge van het vastgestelde en op handen sijnde huwelijk gelieve te begunstigen, en UWel Edn vervolgens, door den band des huwelijcx vereenigd sijnde, wil seegenen met alle tijdelijcke en geestelijcke seegeningen, en daer neevens UWel Edn huwelijk bekroonen met jonge Spruijten, waer inne de deugden van haere Ouders en Voorouders moogen uitblinken, alles tot grootmaekinge van s' Heeren naem, mitsgaeders tot compleete Vreugde van UWel Edn en van die geene, dewelke bij het geluckigh engagement van UWel Edn voornamendlijck zijn geïnteresseerd. Waer meede afbreekende blijve, naer mij in UWelEdns vriendschap te hebben gerecommandeerd, met seer veel agtinge.

*Mijn Heer Bruijdegom en Hooggeagte Vrund.
Mejuffrouw Bruijd.*

U.E.D.W. Dienaer

JAN DE LANNOIJ DEN OOSTERLINGH

s' Gravenhage deezen 13e Meij 1725.

Zelf teekent SIMON VAN SON over zijn huwelijk aan ⁽⁹¹⁾:

Den 27 Maj 1725, ben ick SIMON VAN SON, getrouwt binne Dordrecht met ANNA VAN DER PIJPEN.

Den 3 Meert 1726, is geboren mijne dochter ANNA ELISABET GEERTRUIJD VAN SON, tot Raamsdonck ende den 10 Meert aldaar gedoopt met de naam van ELISABET GEERTRUIJD. Zijn daarvan meter mijne moeder: dan vermits het subiet afsterve mijner Huijsvrouw is de naam van ANNA daar bij gevoeght ⁽⁹²⁾.

⁽⁸⁷⁾ Nassausche Domeinen, Register No. 4582 (Willemspolder te Oosterhout), fol. 529.

⁽⁸⁸⁾ Aanwezig in familiearchief.

⁽⁸⁹⁾ Archief Groote Kerk te Geertruidenberg, Lidmaten-register 1661—1695.

⁽⁹⁰⁾ Aanwezig in familie-archief.

⁽⁹¹⁾ Eigenhandige genealogische aantekeningen van SIMON VAN SON, aanwezig in familiearchief.

⁽⁹²⁾ Inderdaad is in de doopacte de naam ANNA later bijgeschreven.

Den 22 Maart 1726, is mijne Huijsvrouw ANNA VAN DER PIJPEN s' avonts ontrent 10 uren in een Hartvang overleden, ende tot Raamsdonck in de nieuwe grafkelder door mij gedaan maken begraven.

Achter de eerste zin heeft hij later bijgeschreven:

en voor de tweede maal den 22 Aug: 1735 met CORNELIA JACOBA FRANCKEN,

Met de hand van zijn dochter, is hier achter bijgevoegd:

Sij obit 16 Maart 1739, hij 17 febr. 1751.

Na het kortstondig huwelijk met ANNA VAN DER PIJPEN, werd SIMON VAN SON op zijn verzoek aan den Ed.Achtbare Gerechte van Raamsdonk benoemd tot administrerende voogd over zijn dochter en HENDRIK VAN DER PIJPEN, koopman te Dordrecht, en Mr. HENRICUS STEPHANUS VAN SON, advocaat te 's-Gravenhage, als oudste manshoofden van moeders en vaders zijde, tot toeziende voogden ⁽⁹³⁾.

In Juni 1726 maakt hij een besloten testament, waarop hij laat aanteekenen dat indien hij buiten Raamsdonk mocht komen te overlijden, hij in de kerk te Raamsdonk in zijn grafkelder begraven wil worden. Volgens een aantekening op de acte van superscriptie, vernietigde hij dit testament 28 October 1737 ⁽⁹⁴⁾.

Op 11 September 1726 verklaart hij, dat hij in zijn besloten testament tot executeurs over zijne nalatenschap en voogden over zijne minderjarige na te laten erfgenen had benoemd zijne broeders Mr. HENDRICK STEPHANUS en HUGO VAN SON; dat hij nu verklaarde „om sekere redenen te revoceren ende te niet te doen de aenstellinge van zijnen jongsten broeder HUGO VAN SON tot executeur of voogt” en nu in plaats van dezen aanstelde Mr. JOHAN DE LANNOIJ DEN OOSTERLING, advocaat in 's-Gravenhage. Aan den kant van deze acte staat, dat deze wordt herroepen volgens een acte van 17 November 1731 en dat SIMON VAN SON „wel expresselijk heeft versogt ende gewilt, dat van dese nooit voortaan eenigh afschrift zoude worden gegeven ⁽⁹⁵⁾. In de acte van 17 November 1731, waarin hij die van 11 September 1726 herroept, verklaart hij verder ten opzichte van de voogdij en executeurschap te berusten in hetgeen hij in zijn besloten testament had bepaald ⁽⁹⁶⁾.

Zijn 2e huwelijk met CORNELIA JACOBA FRANCKEN, sloot hij onder huwelijksvoorwaarden, waarin bepaald werd, dat er geen gemeenschap van goederen en evenmin van winst en verlies zou zijn, terwijl van de aan te brengen goederen van de bruid een inventaris zou worden opgemaakt ⁽⁹⁷⁾.

Na zijn eerste besloten testament te hebben vernietigd in October 1737, maakte hij een maand later een nieuw besloten testament, waarop werd aangeteekend, dat dit eerst 14 dagen na zijn overlijden mocht worden geopend, gevende aan zijn vrouw volle macht en directie over zijn begrafenis, die hij verzocht te doen geschieden in de kerk in zijn grafkelder te Raamsdonk en bij onverhoopte verhindering van zijn vrouw verzocht hij hiertoe zijn broeder Mr. H. S. VAN SON en bij de hand zijnde zusters. Gelijkijdig overhandigde hij zijn Notaris een ander besloten papier, waarvan hij verklaarde, dat dit behelsde de separate acte in zijn testament breder vermeld, en niet mocht worden geopend voor dat zijn dochter den ouderdom van 25 jaren had bereikt en tot zoolang moest worden bewaard

⁽⁹³⁾ Register van Authorisatien en betreffende rekwesten van Raamsdonk, 1705-1745.

⁽⁹⁴⁾ Notaris A. Hoevenaer te Raamsdonk, acte 7 Juni 1726, gepasseerd ten huize van den comparant.

⁽⁹⁵⁾ Notaris alsvoren, acte 11 September 1726.

⁽⁹⁶⁾ Idem, acte 17 November 1731.

⁽⁹⁷⁾ Notaris C. van Opstall te Geertruidenberg, acte 29 Juli 1735, gepasseerd ten huize van de juffr. comparante (C. J. FRANCKEN).

ter secretarie alhier. Ook zijn vrouw CORNELIA JACOBA FRANCKEN overhandigde dien dag haar besloten testament⁽⁶⁸⁾.

SIMON's tweede vrouw overleed reeds na een echtvereniging van 3½ jaar, te Raamsdonk op den 16e Maart 1739, zooals in de acte van opening van haar testament wordt vermeld⁽⁶⁹⁾. Behalve een legaat van f. 500 aan de Diaconie-armen van Geertruidenberg en een legaat van enkele landerijen en f. 2000 aan haar neef WALTERUS VAN HEUSDEN, Rentmeester van Zijn Hoogheid's Domeinen en Geestelijke goederen over Geertruidenberg, had zij tot haar eenigen erfgenaam benoemd „mijnen waerden man SIMON VAN SON Heere van Raamsdonk en bij vooraflijvigheyt desselfs dogter ANNA ELISABET GEERTRUI VAN SON”.

Uit de nalatenschap van CORNELIA JACOBA FRANCKEN verkocht SIMON VAN SON in 1738 een hoekje land van 1 morgen 503 roeden uit het land genaamd het Lindonk, gelegen in de rivier tusschen Geertruidenberg en Raamsdonk, aan de Staten van Holland, tot de fortificatiewerken te gebruiken⁽⁷⁰⁾. Voorts verschillende obligaties in 1739⁽⁷¹⁾ en eindelijk in 1749 het dubbelt huis, schuur en stallinge met een camer en borrigang aan de zuidzijde van de Veenstraat te Geertruidenberg, met den tuin daar annex voor f. 1300.—⁽⁷²⁾.

Dit huis was in 1679 door WOUTER FRANCKEN, secretaris van Geertruidenberg, gekocht⁽⁷³⁾ en na zijn overlijden, met 1 Mei 1736 verhuurd aan SARA PIJLL, weduwe van den Collonel der Infanterie DIRCK JOHAN VAN WINTHEIJM, met de behangsels in de middelkamer sijnde goutleer, in de agterkamer sijnde zijlboek en in het kleynkamertje sijnde groen caisant, doch zonder de stal en annexe hujsinge (de camer) voor f. 100.— per jaar⁽⁷⁴⁾.

In Juli 1739 maakte SIMON VAN SON zijn laatste besloten testament. Op de acte van superscriptie⁽⁷⁵⁾ liet hij aantekenen, dat dit eerst mocht worden geopend acht dagen na zijn overlijden, dat hij de directie van zijn begrafenis gaf aan zijn broeder Mr. H. S. VAN SON en bij absentie of vooroverlijden aan zijne zusters en dat hij wenschte begraven te worden in zijn grafkelder in de kerk te Raamsdonk, „op die wijze als sijne bejide vrouwen zalr zijn begraven, met verbodt vant geven van rouw aen eenige Domistique”.

Den 14e Maart 1746 bepaalde SIMON VAN SON, „dat dewijl het God Almagtig genadelijk behaegt heeft, hem tot hier toe in den Lande der Levende te sparen, en nu desselfs eenige dogter ANNA ELISABET GEERTRUIJD VAN SON, op den derden deser maant heeft laten bereiken den ouderdom van twintig jaren, waardoor occasie is gekomen, om voor haer Ed. veniam aetatis te kunnen verzogt en verkregen werden” de voogdij over zijn dochter en het executeurschap over zijn boedel, genoemd in zijn besloten testament, buiten effect wordt gesteld⁽⁷⁶⁾.

Opening testament.

SIMON VAN SON vertoefde dikwijls in den Haag voor zaken, waar hij dan zijn intrek nam bij zijn broeder Mr. H. S. VAN SON, zooals blijkt uit een brief van den Procureur BOSVELD uit Dordrecht, dd. 1 October 1729, geadresseerd aan „Den Heere SIMON VAN SON Heere van Raamsdonk etc., ten hujsse van de Heer Mr. HENDRIK STEPHANUS VAN SON, Advocaat voor de Hoven van Justitie, 's-Gravenhage”⁽⁷⁷⁾, en uit verschillende Notarieele acten te 's Hage gepasseerd,

⁽⁶⁸⁾ Notaris A. Hoevenaar te Raamsdonk, acten 25 November 1737.

⁽⁶⁹⁾ Notaris Th. Hoevenaar te Raamsdonk, acte 23 Maart 1739, gepasseerd ten huize van SIMON VAN SON.

⁽⁷⁰⁾ Notaris A. Hoevenaar te Raamsdonk, acte 8 Augustus 1738.

⁽⁷¹⁾ Notaris J. Bourcourd te 's-Gravenhage, acten 29 April, 27 September, 3 en 9 November 1739.

⁽⁷²⁾ Register van Giften van Geertruidenberg, acte 3 Juni 1749.

⁽⁷³⁾ Idem, acte 5 Juli 1679.

⁽⁷⁴⁾ Notaris C. van Opstall te Geertruidenberg, acte 20 September 1735.

⁽⁷⁵⁾ Notaris Th. Hoevenaar te Raamsdonk, acte 29 Juli 1739.

⁽⁷⁶⁾ Notaris als voren, acte 14 Maart 1746.

⁽⁷⁷⁾ Aanwezig in familiearchief. De inhoud betreft een „copie van de bewuste Resolutie, die ons wonder wel te pas komt”.

zooaal nog op 9 December 1750⁽⁷⁸⁾, wanneer hij volmacht geeft aan zijn broeder Mr. H. S. VAN SON om eenige obligaties te verkoopen. Ook op zijn sterfdag, 17 Februari 1751 was hij te 's-Gravenhage. Hij werd van daar vervoerd naar Raamsdonk om volgens zijn uitdrukkelijken wensch in zijn grafkelder aldaar te worden bijgezet.

Op 5 April 1751 werd in tegenwoordigheid van den Ritmeester LEONARDUS DE JONGH, Heer van Hedikhuijzen, van diens vrouw ANNA ELISABETH GEERTRUI VAN SON, dochter van den overledene, van Mr. HENDRIK STEPHANUS VAN SON, broeder van den overledene, alsmede van twee schepenen van Raamsdonk, het besloten testament van wijlen SIMON VAN SON geopend door den Secretaris van Raamsdonk⁽⁷⁹⁾. Dit testament was op den 27 Juli 1739 eigenhandig door SIMON VAN SON geschreven en onderteekend.

Hij benoemde hierin zijne dochter tot zijn universeele erfgenaam onder de volgende conditien:

1. dat zij aan de familie van haar moeder niet meer zal mogen nalaten dan hetgeen haar van haar moeders zijde zal zijn aangekomen.
2. dat zij niet zal mogen disponeeren over de ambachtsheerlijkheid Raamsdonk, noch over het recht tot het veer op Willemsweg onder Raamsdonk, daaronder begrepen de ponten of schuiten, de kaden, 't veerhuis met de schuur, evenmin over de huisinge Chartroise met schuur, stalling, tuinen en plantagiën en aanen omliggende landerijen als het Clooster met cloostersteeg en bogertie, de Binnendijkse koewijde met het huis daar op staande, het Oostland, de Hemel, de Hel, de Buitendijkse of Lage Koewijde, het klein Gheerken met Veldeken en ten slotte ook niet over het land genaamd 't Lindonck, gelegen op de Middelwaart, aangekomen uit den boedel van wijlen CORNELIA JACOBA FRANCKEN.

Mocht zijn dochter hiermede geen genoegen nemen, dan zou zij slechts verkrijgen de blote legitieme portie en benoemde hij tot erfgenamen zijn broeders en zusters of hun rechtverkrijgenden. Hij maakte verder bepalingen voor het geval zijn dochter zonder wettige descendentes zou overlijden, alsook wanneer de Heerlijkheid zou komen op een vrouws oir, „gelijk het zelve met mijn Dogter apparent is”, dat haar descendentes, die Heer of Vrouwe van Raamsdonk zullen worden, gehouden zullen zijn om de naam en het wapen van VAN SON aan te nemen en te voeren, op poene van verval op de naastvolgende successeur feudaal, echter hun vrij latende hun vaderlijke van en wapen daar bij te voegen. (Als gevolg hiervan noemde SIMON VAN SON's kleinzoon SIMON, die de heerlijkheid verkreeg, zich Mr. SIMON DE JONGH VAN SON en voerde inderdaad het gecombineerde wapen DE JONGH en VAN SON).

Tot executeurs van zijn testament benoemde hij zijn broeder Mr. H. S. VAN SON en zijn neef Mr. MATTHIJS VAN SON. Behalve dit testament werd nog aanwezig bevonden een „open handschiftie” van de hand van SIMON VAN SON en geteekend den 21 Maart 1750, waarin hij aan zijn knecht AALBERT DE GRAAF f. 300 legateerde.

Die zelfde dag verklaarden LEONARD DE JONGH en ANNA ELISABETH GEERTRUI VAN SON, dat zij uit een simpele copie van dit testament reeds vooraf kundig zijn geweest van de dispositie daar in vervat en dat zij de schikkingen en conditien accepteerden⁽⁸⁰⁾. Voorts gaf zij volmacht aan haar man om verlij te verzoeken van alle leenen, die vermits het overlijden van haar vader, op haar zijn gesuccedeert⁽⁸¹⁾.

⁽⁷⁸⁾ Notaris J. Wijnants te 's-Gravenhage, acte No. 139.

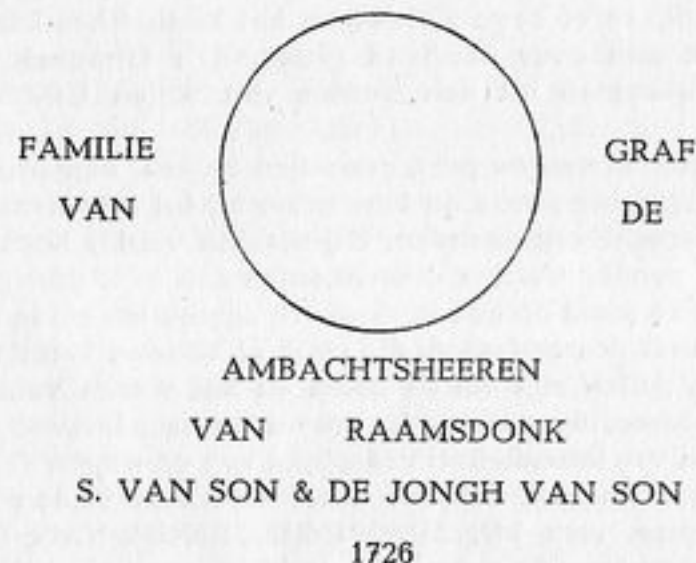
⁽⁷⁹⁾ Protocol van allerhande acten van Raamsdonk 1749—1762, acte 5 April 1751, fol. 38 e.v. Dit testament is geregistreerd in het Leenregister van Holland 1789—1790, achter de verleybrief van Mr. SIMON DE JONGH VAN SON.

⁽⁸⁰⁾ Potocol van allerhande acten van Raamsdonk 1749—1762, acte 5 April 1751, fol. 43v.

⁽⁸¹⁾ Idem, acte 6 April 1751.

Het Familiegraf

Toen ANNA VAN DER PIJPEN was overleden, wenschte SIMON VAN SON „het Lijck in de kercke alhier te doen bijsetten“, maar „alsoo er geen particuliere grafplaats voor den Ambagtsheer ofte die van zijne familie was gedespicieert“, verzocht en verkreeg hij van Schepenen van Raamsdonk vergunning „een bequame plaats in den Oostenhoek van het Koor der kercke alhier, omme aldaer voor zijn WelEdele en desselfs familie te laeten maecken een gemetselden en overwelften kelder tot een honorable begraefplaetse“^(*). De grafboeken van deze kerk zijn niet meer aanwezig, doch uit andere gegevens is na te gaan, dat de grafkelder tot laatste rustplaats heeft gediend van SIMON VAN SON, zijne beide vrouwen en meerdere van zijn nakomelingen. In 1869 bepaalde het Gemeentebestuur van Raamsdonk, dat de toe- of ingang tot den grafkelder in het vervolg niet meer mocht worden geopend⁽²⁾, waarop LEONARD SIMON DE JONGH VAN SON van het Kerkbestuur machtiging verkreeg tot het maken van een ingang ten zijnen koste⁽³⁾. Hiermede zal bedoeld zijn de latere ingang aan den buitenkant der kerk. Op 21 Mei 1878 is het kerkgebouw door het inslaan van den bliksem totaal afgebrand en de toestand van binnen geheel veranderd, zoodat van de oorspronkelijke grafkelder niets meer is te zien. Alleen aan den buitenkant van de hervormde kerk stond nog tegen den oostmuur een steen waarop het wapen de Jongh van Son, met hartschild Raamsdonk was aangebracht en waaromheen was te lezen:

(*) Register van resolutien van Raamsdonk, acte 25 Maart 1726.

(2) Kerkvoogdij der Ned. Herv. Gemeente te Raamsdonk, notulen vergadering van 8 Juli 1869.

(3) Idem, vergadering van 11 Augustus 1869.

II. ANNA ELISABETH GEERTRUYD VAN SON, Vrouwe van Raamsdonk

dochter van SIMON, Heer van Raamsdonk, en ANNA VAN DER PIJPEN; geboren te Raamsdonk 3 Maart 1726, gedoopt aldaar 10 Maart 1726, overleden te Brussel 1 Februari 1789, begraven te Raamsdonk in de grafkelder van haar vader in de kerk⁽¹⁾; ondertrouwd te 's-Hertogenbosch 11 October 1749 en te Raamsdonk, trouwt te Raamsdonk 31 October 1749 LEONARD DE JONGH, Heer van Hedikhuisen, zoon van JAN, schout van Hedikhuisen, en ANNA DE JONG; geboren te Hedikhuisen, gedoopt aldaar 6 Juli 1717, overleden te Raamsdonk 9 September 1778⁽²⁾, begraven te Raamsdonk in de grafkelder.

Uit dit huwelijk:

1. ANNA, geboren 17 September 1752, gedoopt te Breda 18 September 1752, volgt III.
2. SIMON, geboren 23 Januari 1758, gedoopt te Breda 26 Januari 1758, volgt IIIa.
3. JOHAN, geboren 28 October 1759, gedoopt te Breda 29 October 1759, volgt IIIb.

(Gedoopt) 10 Maart 1726 ANNA ELISABETH GEERTRUYDT, doghter van den Heer SIMON VAN SON, Heere van Raamsdonk, en Mevrouw ANNA VAN DER PIJPEN. Getuijge Mevrouw ELISABETH MARCHANDT, wed.e van de Heer MATTHIJS VAN SON Sal.r (in deze acte is de naam ANNA later bijgevoegd). (Doopt en Trouw Register der Gereformeerde kerk van Raamsdonk) (acte) 13 Februarij 1789. Op den 1 februarij 1789 is binnen dese stad Brussel overleden in het hotel de Belle-Vue bij Sr. Proft, vrouwe ELISABETH GERTRUDE VAN SON, vrouwe van Raamsdonck, weduwe wijlen den WelEdelen gestrengen heer LEONARD DE JONGH heer van Heedickhuijsen in sijn leven Colonel van de infanterie(!) der Vereenighde Nederlanden, dew. met permissie van het ministerie is gebracht in het Clooster der Allexianen binnen brussel om voorders getransporteert te worden naar Hollandt om aldaer geseh oite begraven worden. (in margine): protestante.

(Gemeente archief Brussel Registre de décès de l'Eglise Ste Gudule) 1789 Den 2e February geeft de heer Schout JOHAN DE LEEUW het lijk aan van de WelEd.Geb. Ambagtsvrouwe deezer heerlijkheid Raamsdonk genaemt A. E. G. VAN SON weduwe DE JONG binnen Brussel op den . . January overleeden en wel in de 1e classe, dus i. 30.—

(Register Impost op trouwen en begraven van Raamsdonk 1752—1805) (ondertrouwd) 11 October 1749 LEONARD DE JONG, Heere van Hedikhuijsen, ritmr. in 't regiment van Z.E. den luit.gen. Schagen j.m. geb. Hedikhuijsen, althans in garn. te 'sH'bosch met ANNA ELIZABET GEERTRUIJ VAN SON j.d. geb. en wonende te Raamsdonck. Met att. van Raamsdonck 8 Oct. 1749.

(Ondertrouw register 's-Hertogenbosch) (gedoopt) Anno 1717 den 6 July een kindt van de Schouwt van Hedikhuyzen DE JONGH, genaemt LEONARDUS.

(Protocol van Doop en Trouw, Ned. Herv. Gem. Hedikhuisen 1645—1810) Den 10 September 1778 geeft aan de heer JOHAN DE LEEUW het Begraeven van t lijk van den WelEd.Gestr. Heer LEONARD DE JONGH Heer van Raamsdonk en Hedickhuyzen, i. 30.—

(Register Impost op trouwen en begraven van Raamsdonk 1752—1805) Gedoopt 18 September 1752 ANNA, (vader) LEONARDUS DE JONGH Heer van Hedikhuisen (moeder) ANNA ELISABETH GEERTRUY VAN SON, vrouwe van Raamsdonk. (Dooptboek Groote (Gereformeerde) kerk te Breda)

Gedoopt 26 Januari 1758 SIMON, (vader) LEONARDUS DE JONGH Heer van Hedikhuisen (moeder) ANNA ELISABETH GEERTRUY VAN SON, vrouwe van Raamsdonk. (Dooptboek als voren)

Gedoopt 29 October 1759 JOHAN, (vader) LEONARDUS DE JONG (moeder) ELISABETH GEERTRUY VAN SON. (Dooptboek als voren)

(1) Volgens Geslachtregister DE JONG VAN SON, aanwezig in familie-archief.

ANNA ELISABETH GEERTRUIJ VAN SON maakte op haar 12e jaar een testament, waarbij zij „uyt haren vrijen en onbedwongen wille“ haar vader tot haar eenigen erfgenaam benoemde⁽²⁾. Toen zij op 23 jarige leeftijd ondertrouwd was met den Ritmeester en Aide-quartiermeester-generaal LEONARD DE JONGH, Heer van Hedickhuijsen, kwamen de schepenen van Raamsdonk den 24 October 1749 smorgens om 11 uur „au Corps“ aan 't huis van den Heer van Raamsdonk, om bij de bruid en bruidegom hun „compliment af te leggen en deselve alle zegen en voorspoet toe te wenschen“⁽³⁾. Zij trouwden op huwelijks-contract, den 27 September 1749 gepasseerd voor den Notaris A. de Grandt te Oosterhout⁽⁴⁾.

In den familiebijbel op Chartroise schreef zij, naast de genealogische aantekeningen van haar vader, het volgende over haar huwelijk :

ANNA ELISABETH GEERTRUIJD VAN SON getrouwt 31 octob. 1749 met LEONARD DE JONGH heer van Hedickhuijsen aide gen.-quartm. en Ritmr. van de Cavallerij.

den 17 Sept. 1752 is geb. het eerste kind ANNA DE JONGH.

den 23 jan. 1758 is geb. 2e kint genoemd SIMON.

den 28 octob. 1759 is geb. 3e kint en genoemd JOHAN.

Na den dood van haar vader, werd zij 22 April 1751 beleend met de Heerlijkheid Raamsdonk, waarvoor haar man L. DE JONGH te 's-Gravenhage den eed aflegde⁽⁵⁾. Samen waren zij in dien tijd te 's-Gravenhage⁽⁶⁾, vermoedelijk gelogeerd ten huize van haar oom Mr. H. S. VAN SON, die in Juni 1752 een bezoek bracht op Chartroise⁽⁷⁾.

In Juli 1752 maakten L. DE JONGH en zijn vrouw een besloten testament⁽⁸⁾.

Bij de publieke verkoop van heerlijkheden door de Staten van Holland in April 1724 kocht LEONARDUS' vader JAN DE JONGH voor zijn zoon de heerlijkheid Hedikhuisen voor f. 2200⁽⁹⁾. LEONARDUS DE JONGH, oud 7 jaren, wonende te Hedikhuisen, werd daarop 28 Juni 1724 beleend met de Ambachtsheerlijkheid van Hedikhuisen, met de tienden en 3 morgen lands genaamd de Heijntjeskamp. Na den dood van JAN DE JONGH, gaf LEONARDUS' moeder ANNA DE JONGH 6 December 1726 volmacht om op nieuw hulde, eed en manschap te doen, terwijl LEONARDUS DE JONGH, Ritmeester, 22 April 1751 „vermits desselvs meerderjarigheid“⁽¹⁰⁾ zelf den eed aflegde⁽¹⁰⁾.

LEONARDUS DE JONGH werd 21 Februari 1748 benoemd tot Ritmeester; 11 December 1748 tot Ritmeester in 't Regiment Cavallerij van den Luitenant Generaal SCHAGEN; 4 Februari 1754 tot Lieutenant Colonel bij de Cavalerie; 5 Januari 1763 tot Ritmeester in het Regiment Cavallerij van den Generaal Majoor VAN DER BEKE, vermits het overlijden van den Lieutenant Generaal en Ritmeester den Grave NASSAU LALECCQ; 30 Juni 1766 tot Collonel bij de Armée van den Staat.

Bovendien werd hij 4 Februari 1754 benoemd tot „Lieutenant Quartiermeester Generaal van de Militie in deser Landen weesende, die te velde of op eenige krijgsexpedities gebruikt sullen worden“⁽¹¹⁾. Reeds tevoren, in 1747 tijdens den oorlog tegen Frankrijk, trof zijn lateren schoonvader SIMON VAN SON, hem te Oudenbosch als commissaris aan. Hij zal toen reeds den rang hebben gehad van Aide Quartiermeester Generaal.

⁽²⁾ Notaris A. Hoevenaar te Raamsdonk, acte 1 October 1738.

⁽³⁾ Resolutieboek van Raamsdonk 1747—1759, fol. 79.

⁽⁴⁾ Leenregister van Holland 1778—1780, acte 10 December 1778.

⁽⁵⁾ Idem 1745—1753.

⁽⁶⁾ Notaris J. Wijnants te 's-Gravenhage, vier acten van 16 April 1751, waarbij zij obligaties transporteerden.

⁽⁷⁾ Protocol van allerhanden acten van Raamsdonk, acte 3 Juni 1752.

⁽⁸⁾ Idem, acte van superscriptie 6 Juli 1752.

⁽⁹⁾ Rekenkamer van Holland No. 20 (Aghste Register met de Roode Leeuw, fol. 80v) en Idem No. 673 (Rolle van de verkooping van Domeinen, fol. 104).

⁽¹⁰⁾ Leenregister van Holland 1724—1725.

⁽¹¹⁾ Commissieboeken van de Raad van State.

Nadat SIMON VAN SON was overleden, nam LEONARD DE JONGH tijdelijk het schoutambt waar⁽¹²⁾, totdat hij 24 September 1751 bij provisie JOHAN DE LEEUW tot schout benoemde, aangezien het noodzakelijk was, dat bij zijn absentie „ymand pro interim gequalificeerd werde“⁽¹³⁾. J. DE LEEUW bleef schout tot 31 Maart 1795 en overleed te Raamsdonk 9 Maart 1796⁽¹⁴⁾.

Hoewel DE JONGH in 1752 te Breda woonde, waar in September zijn eerste kind werd geboren, was hij in dat jaar toch veelvuldig te Raamsdonk. Zoo benoemde hij daar 7 Maart MICHEL HIJMANS tot secretaris, en presideerde er 13 Maart, 20 Juni en 29 December de vergaderingen van Schout en schepenen⁽¹⁵⁾.

LEONARD DE JONGH, Ritmeester in het Regiment van den Generaal NASSAU LA LECQ, die „bij de laat gearresteerde incorporatie en reductie met den 25e Maert 1752 op pensioen was gebracht“, gaf, verblijf houdende te Raamsdonk, in Juli 1752 volmacht aan Notaris J. van den Bos te 's-Gravenhage, om in zijn naam te ontvangen „alle sodanige ordonnantien van pensioen als van tijd tot tijd ter finantie van Hollant of elders staan te worden gedepecheert“⁽¹⁶⁾.

Hij zal spoedig weer in actieven dienst zijn hersteld, want toen hij in Januari 1753 volmacht gaf in een zaak voor de Hooge Krijgsraad in cas van preferentie op zekere penningen, woonde hij te Breda, dienende als Ritmeester in het Regiment Cavallerij NASSAU BEVERWEEERT⁽¹⁷⁾.

In Februari 1753 gaf hij volmacht aan zijn neef JOHAN DE LEEUW, schout van Raamsdonk om al zijn vaste goederen, bestaande in huizen, landerijen, weiden en bosschen, zoo te Raamsdonk als onder Drimmelen, Stanthazen, 't land van Altena en onder 't Marquizaat van Bergen op Zoom, publiek en uit de hand te verkoopen⁽¹⁸⁾. Te Raamsdonk bepaalde deze verkoop zich slechts tot enkele stukken grond⁽¹⁹⁾.

De maand Augustus 1753 bracht hij door op Chartroise te Raamsdonk⁽²⁰⁾; daarna zal het huis een zevental jaren onbewoond zijn gebleven, want eerst op 11 Juni 1760 werd in een vergadering van schout en schepenen van Raamsdonk als bijzonderheid vermeld: „Alzoo den Heere en Mevrouw van Raamsdonk voor het zoomer zaijsoen zijn hier gekoomen, zoo is bij Heere Schout en Schepenen goet gevonden om de zelve te gaen verwillekommen en ten dien eijnde werden al nu uijt den geregte gecommiteert den heer Schouth en Schepenen MARYNIS ELEMANS en ADRIAEN KONINGH nevens den Secretaris, hetgeene int vervolg van Jaer tot Jaer bij haere komste zal werden gedaen en zulx naer Rang van Schepenen, mits doende mondeling rapport aent Collegie“⁽²¹⁾. Zoo werd de familie van jaar op jaar met onderscheiding ontvangen en wanneer de Heer van Raamsdonk of desselvs familie in de kerk kwam, werd „altijt bij tijts twee portaeldeuren open gedaen“, doch „voor de anderen van de gemeente één deur“⁽²²⁾. Doch ook op andere tijden dan in den zomer was de Ambachtsheer ter plaatse, wanneer zijn tegenwoordigheid in een vergadering van het gerecht werd vereischt⁽²³⁾.

Reeds in 1766 werden de eerste plannen gemaakt voor de bouw van een Raadhuis. Vooreerst ontbraken daartoe de gelden, doch toen in Maart 1769 de schepenen

⁽¹²⁾ Protocol van allerhanden acten van Raamsdonk, acten van 22 Mei, 15 Sept., en 24 September 1751, onderteekend door „DE JONGH V. H.“ als schout.

⁽¹³⁾ Resolutieboek van Raamsdonk 1747—1759, fol. 105.

⁽¹⁴⁾ Idem 1760—1798, fol. 378.

⁽¹⁵⁾ Idem 1747—1759, fol. 108v, 109v, 111, 112v.

⁽¹⁶⁾ Protocol van allerhanden acten van Raamsdonk, acte 21 Juli 1752.

⁽¹⁷⁾ Idem, acte 26 Januari 1753.

⁽¹⁸⁾ Idem, acte 18 Februari 1753.

⁽¹⁹⁾ Register van Vesten van Raamsdonk, acten 29 April 1752, 28 December 1752 en 12 Februari 1753, waarbij L. DE JONGH zelf compareert, en 18 Mei 1754, 4 Februari 1755 en 8 Februari 1758, waarbij J. DE LEEUW bij volmacht optreedt.

⁽²⁰⁾ Resolutieboek van Raamsdonk 1747—1759, fol. 123, 124, 127.

⁽²¹⁾ Resolutieboek van Raamsdonk 1760—1798, fol. 2v.

⁽²²⁾ Idem, fol. 36.

⁽²³⁾ Idem, fol. 10, 23, 40v, 47, 51v, 66v, 68, 70, 71v, 99.

Het glas van Simon van Son „met mijn en dorps wapen”, hoog 21½ c.m.
Onder de wapens de spreuk Soli Deo Gloria. Zie blz. 20.

PIETER VAN VECHLEN (²³). Einde Mei 1786 was zij van Dordrecht naar Breda gereisd, waar zij voor Notaris Mirandolle een testament passeerde. Hierin prelegteerde zij aan haar beide zoons „alle hare Haaff en Meubilaire goederen en dus den geheelen inboedel”, waarvoor deze zoons moesten inbrengen een som van f. 12000. Tot haar erfenamen benoemde zij haar beide zoons SIMON en JOHAN elk voor 1/3 deel en voor het overige 1/3 deel de kinderen van haar overleden dochter ANNA DE JONGH, in huwelijk verwekt bij den Heer FREDERIK HERMAN DAULNIS, capitein int Regiment van den Generaal HARDENBROEK. Zij annuleerde het testament tusschen haar en wijlen haar man op 6 Juli 1752 in beslootene forme gepasseerd. Tot voogden over de minderjarige kinderen van haar dochter ANNA benoemde zij haar twee zonen en haar schoonzoon D'AULNIS (²⁴).

In November 1786 gaf zij, als vrouwe van Raamsdonk, volmacht aan haar beide zoons, om „alles te verrigten soo over dorpsake als anders”. Toen zij echter in Mei 1787 te Raamsdonk was, nam zij op Chartroise persoonlijk den eed af van den nieuw benoemden secretaris Mr. L. C. PALING (²⁵).

In dat jaar vertrok zij voor goed naar Brussel, waar in April 1788 haar schoonzoon D'AULNIS bij haar logeerde en waar zij op 1 Februari 1789 in het hôtel Belle-Vue overleed (²⁶). Zij werd vandaar naar „Holland” vervoerd en dus te Raamsdonk in den grafkelder bijgezet.

Van L. DE JONGH en zijn vrouw A. E. G. VAN SON werden in 1770 portretten geschilderd door François Wicart.

III.

ANNA DE JONGH

dochter van LEONARD, Heer van Hedikhuizen en ANNA ELISABETH GEERTRUYD VAN SON, Vrouwe van Raamsdonk; geboren 17 September 1752, gedoopt te Breda 18 September 1752, overleden te Willemstad, aldaar begraven 12 Mei 1786; ondertrouwd te Breda 4 Februari 1773, trouwt aldaar 23 Februari 1773 FREDERIK HERMAN D'AULNIS, zoon van JUSTUS LUDOVICUS en HENRIETTA GESINA VAN RENESSE VAN WILP (¹); gedoopt te Doesburg 30 October 1746, overleden te Utrecht 7 Juni 1819.

F. H. D'AULNIS trad in dienst als kadet der Artillerie 1763, enseigne 1764, sous-lieutenant 1766, 1e luitenant 1769, kapitein 1770; gepensionneerd 1788 wegens voortdurend zenuwlijden met een bedrag van f. 500, dat in 1799 tot f. 800 werd verhoogd. Sedert 1811 schreef hij zich D'AULNIS DE BOUROUILL.

Zij trouwden met huwelijksche voorwaarden, die op 14 Januari 1773 binnen Breda, met adsistentie van de zelve wederzijdsche vaders, onder hunne handteekening waren gepasseerd. Deze werden herroepen in hun testament van 2 Mei 1785, te Raamsdonk verleden voor notaris M. Hijmans.

Uit dit huwelijk:

1. Mr. JUSTUS HENDRIK LUDOVICUS Baron D'AULNIS DE BOUROUILL, Heer van Bijma en Hedikhuizen, gedoopt te 's-Hertogenbosch 7 Mei 1777, benoemd in de Ridderschap van Groningen in 1814 en erkend in den Nederlandschen

(²³) Notaris M. Hijmans te Raamsdonk, acte 14 Juli 1785 en Notaris J. F. Mirandolle te Breda, acte 25 Juli 1785.

(²⁴) Notaris J. F. Mirandolle, te Breda, acte 30 Mei 1786.

(²⁵) Resolutieboek van Raamsdonk 1760—1798, fol. 131, 132, 133v, 143v.

(²⁶) Idem, fol. 163, 175v, 195.

(¹) Zie over het geslacht D'AULNIS (DE BOUROUILL) in „De Wapenheraut” 1917 en 1918, het artikel: Kantteekeningen op de genealogie D'AULNIS (D'AULNIS DE BOUROUILL), door M. G. Wildeman alsmede Nederland's Adelsboek 1940, waarin de gegevens over ANNA DE JONGH gedeeltelijk onjuist zijn.

- Adel met den titel van Baron op alle afstammelingen in 1823, overleden op huize Bijma bij Oldekerke 24 April 1832. Hij zette het geslacht voort.
2. ANNA ELISABETH GEERTRUYD D'AULNIS, gedoopt te Doesburg 29 Februari 1784, overleden te Utrecht 8 December 1829, trouwt te Utrecht 12 Mei 1806 ANDRIES WOLTER Baron VAN LYNDEN, Heer van Oldenaller, geboren te Arnhem 11 December 1786, overleden te Utrecht 30 November 1828.
 3. ELEONORA D'AULNIS, jonge overleden.

IIIa. Mr SIMON DE JONGH VAN SON, Heer van Raamsdonk

zoon van LEONARD DE JONGH, Heer van Hedikhuizen en ANNA ELISABETH GEERTRUYD VAN SON, Vrouwe van Raamsdonk; geboren 23 Januari 1758, gedoopt te Breda 26 Januari 1758, overleden te Raamsdonk 23 September 1820, begraven aldaar 27 September 1820; ondertrouwd te Raamsdonk en te Dordrecht 13 Mei 1791, trouwt te Dordrecht 30 Mei 1791 CHARLOTTE HAHN⁽²⁾, weduwe van Mr. WILLEM GEORGE VAN DEN ENDE, dochter van Professor JOHANNES DAVID en CHRISTINA ELISABETH LEISLER; geboren te Utrecht 2 Januari 1765, gedoopt aldaar Waalsche kerk 6 Januari 1765, overleden te Utrecht 7 Juni 1831, begraven aldaar op de Gemeente-begraafplaats.

Uit dit huwelijk:

1. JOHANNA ELISABETH GEERTRUY, geboren te Dordrecht 3 October 1792, volgt IV.
2. EVA CATHARINA PETRONELLA DE JONGH VAN SON, geboren te Dordrecht 14 December 1793, ongehuwd overleden te Utrecht aan de Oudegracht E. 94 8 Mei 1873. Zij testeerde 28 Februari 1871 voor notaris J. H. Schermbeek te Utrecht. Deze notaris schreef dd. 25 Juni 1873 aan haar broeder L. S. DE JONGH VAN SON o.a.: „Verder is het mij aangenaam U te kunnen melden, dat in den boedel eene eigenhandige aanteekening van de overledene is gevonden, houdende vermelding, dat de twee schilderijtjes, zijnde afbeeldingen van U en van uwe zuster Mevr. STOOP in de kinderjaren, aan U behooren en derhalve aan U moeten worden afgegeven”⁽³⁾.
3. WILHELMINA JOHANNA GERARDINA DE JONGH VAN SON, geboren te Dordrecht 11 April 1795, ongehuwd overleden te Utrecht 3 Januari 1861.
4. LEONARD SIMON, geboren te Dordrecht 3 September 1796, volgt IVa.
5. CHRISTINA ELISABETH DE JONGH VAN SON, geboren te Dordrecht 11 Juli 1798, overleden aan slijmziekte, begraven te Dordrecht 23 Mei 1801.
6. CHARLOTTE DE JONGH VAN SON, geboren te Dordrecht 3 November 1800, ongehuwd overleden te Utrecht 31 October 1857. Haar besloten testament van 26 September 1839 stelde zij in bewaring bij notaris J. H. van Schermbeek te Utrecht en werd 2 November 1857 geopend. Haar nalatenschap groot f. 12000.— werd door haar broeder en vier zusters onderhands verdeeld⁽⁴⁾.
7. CHRISTINA ELISABETH, geboren te Dordrecht 28 Maart 1802, volgt IVb.
8. AGATHA CAROLINA DE JONGH VAN SON, geboren te Dordrecht 16 Juli 1804, ongehuwd overleden te Utrecht, op de Nieuwe Gracht, wijk F. No. 398, 14 Januari 1890. Met haar stierf de familie DE JONGH VAN SON uit. Bij haar testament van 29 Juni 1887 voor notaris H. W. Arentzen te Utrecht, vermaakte zij haar familie-portretten aan het Museum „Kunstliefde” te Utrecht. Deze portretten, die zij na het overlijden van haar broeder LEONARD SIMON op Chartreuse, uit diens boedel had overgenomen, stellen voor haar grootouders LEONARD DE JONGH en ANNA E. G. VAN SON, haar grootvader Prof. J. D. HAHN, haar ouders Mr. S. DE JONGH VAN SON en CH. HAHN, haar zuster JOHANNA E.G. als kind en haar broeder LEONARD SIMON eveneens als kind⁽⁵⁾.

⁽²⁾ Zie de genealogie van het geslacht HAHN in „De Nederlandsche Leeuw” 1939, blz. 10 e.v.

⁽³⁾ Deze brief is aanwezig in het familie-archief de Jongh van Son.

⁽⁴⁾ Onderhandsche acte van scheiding, aanwezig in familie-archief d. J. v. S.

Ondertrouwd Vrijdag den 13en Meij 1791 De WelEd. Geboren Heer Mr. SIMON DE JONGH VAN SON Heere van Raamsdonk, j.m. geboren te Breda, woont op de groenmarkt, geadsisteert met zijn Ed. Broeder Den WelEd. Geboren Heer Mr. JOHAN DE JONGH Heere van Hedinkhuysen, met De WelEd. Geboren Vrouwe CHARLOTTE HAHN, weduwe wijfen Den WelEd. geboren Heer GEORGE VAN DEN ENDE, geboren te Utrecht woont in 't Steegoversloot (sonder kinderen), den 30 Meij 1791 alhier getrouwt Q. T. Do. Bosveld. (aan den kant staat:) De geboden gaan te Raamsdonk en in de France kerk.

(Trouwboek van Dordrecht 1780—1805)

SIMON DE JONGH VAN SON, van beroep Burgemeester, oud 62 jaar, geb. te Breda, wonende te Raamsdonk, zoon van wijfen LEONARD DE JONGH VAN RAAMSDONK, van beroep quartiermeester Generaal wonende te Raamsdonk en van wijfen ELISABETH VAN SON, Echtgenoot van CHARLOTTE HAHN, is overleden binnen deze gemeente op Zaterdag 23 September 1820.

(Register van overlijden van Raamsdonk 1820)

S. DE JONGH VAN SON Heer van Raamsdonk aldaar begraven den XXVII Sépt. MDCCCXX. (Opschrift op zijn begrafenispenning, aanwezig op het Kon. Penningkabinet te 's-Gravenhage)

CHARLOTTE HAHN, geb. 2 Januari 1765, ged. Utrecht Waalsche kerk 6 Januari 1765, dochter van JOHANNES DAVID HAHN, Med. Doctor en professor te Utrecht en daarna te Leyden, en CHRISTINA ELISABETH LEISLER. Wapen HAHN: gedeeld; 1. in zilver een zwarte haan, rood gekamd, 2. een blauw veld. (Genealogische aanteekeningen over de familie Hahn, aanwezig in familie-archief de Jongh van Son)

Mr. SIMON DE JONGH VAN SON en Vrouwe CHARLOTTE HAHN lieten te Dordrecht doopen:

	dag der geboorte	dag des doops
JOHANNA ELISABETH GEERTRUY	3 Oct. 1792	9 Oct. 1792
EVA CATHARINA PETRONELLA ELISABETH	14 Dec. 1793	29 Dec. 1793
WILHELMINA JOHANNA GERARDINA	11 April 1795	24 April 1795
LEONARD SIMON	3 Sept. 1796	16 Sept. 1796
CHRISTINA ELISABETH	11 Juli 1798	25 Juli 1798
CHARLOTTE	3 Nov. 1800	14 Nov. 1800
CHRISTINA ELISABETH	28 Mrt. 1802	9 April 1802
AGATA CAROLINA	16 Juli 1804	10 Aug. 1804

(Grote Doopboek 1777—1810 der Ned. Herv. Kerken te Dordrecht)

(Begraven) den 23 Mey 1801 het kind van D. Heer SIMON DE JONGH VAN SON bij de Nieuwkerkstraat; de ouders leven, stil begraven ten 10 uren. genaemt CHRISTINA ELISABETH. (aan den kant staat:) circa 3 jaar, slijm ziekte. (Begraafboek van de Groote Kerk te Dordrecht)

SIMON DE JONGH VAN SON werd 22 September 1777 aan de Hooge school te Leiden ingeschreven als student in de rechten. Hij promoveerde daar 16 Maart 1780 tot Doctor in de Rechten⁽⁶⁾.

Na het overlijden van zijn moeder werd hij 10 September 1789 beleend met de Ambagtsheerlijkheid van Raamsdonk, waartoe volgens volmacht MATTHIJS HENDRIK VAN SON HENDRIKSZ., Ambagtsheer in Hinkelenoord, den Grooten en Kleijnen Agger, wonende te 's-Gravenhage, ter Leenkamer van Holland den

⁽⁵⁾ Deze portretten zijn beschreven in het Supplement (1893) van de Catalogus der Schilderijen in het Museum Kunstliefde te Utrecht. Bij de samentrekking der verschillende Musea te Utrecht, gingen genoemde portretten over naar het Gem. Centraal Museum aldaar.

Bedoelde portretten, behalve dat van Prof. HAHN, werden in December 1928 verkocht aan den Heer J. C. VAN SON te Bilthoven ten behoeve van zijn zoon J. L. S. VAN SON, waarover een bericht verscheen in de Nieuwe Courant van 10 December 1928.

⁽⁶⁾ Doctorsbul op perkament, aanwezig in familie-archief de Jongh van Son.

eed aflegde⁽⁷⁾; 12 October 1790 verkreeg hij octrooi om van zijn leengoederen te disponeeren⁽⁸⁾.

Aanvankelijk woonde hij te Raamsdonk⁽⁹⁾. Hij liet de buitenplaats Chartroise, die hem volgens het testament van zijn grootvader SIMON VAN SON was ten deel gevallen, verfraaien door er o.a. in een der kamers 7 wandschilderingen op doek te doen aanbrengen, welke in 1790 door C. van Cuylenburgh werden geschilderd. Een dezer schilderijen stelt voor het huis Chartroise met de bijgebouwen, een ander de familie DE JONGH VAN SON varende in een jacht op de Donge, terwijl de overige schilderstukken landschappen uit de omgeving voorstellen⁽¹⁰⁾.

Spoedig daarop vestigde hij zich te Dordrecht. Aldaar trouwde hij en werden zijn kinderen geboren.

Met schout en schepenen van Raamsdonk bleef hij tot in 1794 in schriftelijk contact, ook wanneer hij op Chartroise verbleef. Bij gelegenheid van zijn huwelijk in 1791 gaf hij te kennen „op geen inhalinge“ te staan, doch kreeg namens het gerecht en de ingezetenen „een zilver theeblad met Dorps waapen daar op gesneeden, ter grootte dat op het zelve voegzaam twaalf kopjes en schoteltjes, benevens trekpot, melkkan en suikerpotje staan kan⁽¹¹⁾. In de vergaderingen van 26 Augustus en 18 October 1793 was hij aanwezig ter bespreking van de financiële moeilijkheden van het dorp, als gevolg van de aanwezigheid der Fransche troepen sinds 1 Maart 1793⁽¹²⁾.

De maand Mei 1794 bracht hij door op Chartroise. In de vergadering van schout en schepenen van 16 Mei van dat jaar verzocht hij, „dat aan hem voortaan geen gedeputeerden uit den gerechten meer afgezonden worden, maar dat wanneer men hem enig bericht wilt doen toekomen of van desselvs gedachten geïnformeerd zijn, men zulks per missiven moet doen“. De volgende dag begint hij een brief uit Chartroise aan schout en schepenen aldus: „Agtbare Mannen. Daar den oorlog niets dan onheilen en verwarring voordbrengt, hebben wij uit alle het gepasseerde in den jaaren 1793 de evidentste preuven van gevoelt, wij moeten als bedaarde Christenen ons hier in gedragen, zoeken zo verre als in ons is een yders lot te verzagten, maar altijd met die ongekrukte trouw en onpartijdigheid, dat men niet om den eenen zijn lot te verlichten den anderen drukt en willekeurig behandelt“; en den 23 Mei d.a.v. schrijft hij uit Raamsdonk aan zijn Agtbare Mannen: „Daar het mij altijd tot een byzonder genoeg gestrekt heeft om nuttig voor 't Algemeen te mogen zijn, heeft mij de ondervinding aangetoond, dat zulks zomwijlen niet konde uitgewerkt worden dan enighe moeite daar aan op te offeren“. Beide brieven gaan over de groote moeilijkheden van het dorp, om betalingen te doen aan de ingezetenen⁽¹³⁾.

In Juli 1794 logeerde hij op Treslong (de buitenplaats van de familie VAN DEN ENDE te Hillegom) en schreef vandaar 24 Juli aan schout en schepenen van Raamsdonk: „Ik denke op morgen, het weer zulks toelatende, na Dorth te gaan en dan, aldaar geen verhindering vindende, op Raamsdonk te vertrekken“. Hij vond te Dordrecht wel verhindering, want 27 Juli en 30 Juli schreef hij weer brieven naar Raamsdonk van uit Dordrecht. De laatste brief luidde aldus: „Agtbare Mannen. Alzo de schipper schijnt groten haast te maken om terug te willen

(7) Leenregister van Holland 1789—1790, acte 10 September 1789.

(8) Octrooi op perkament in familie-archief de Jongh van Son.

(9) Certificaat van Schout en Schepenen van Raamsdonk, verklarende, dat SIMON DE JONGH VAN SON, Heer van Raamsdonk, oud 31 jaar, geboren te Breda zoon van wijlen Vrouwe ANNA ELISABETH GEERTRUIJD VAN SON, wonende is in die heerlijkheid. Acte 1 October 1789, in de Fransche taal, op papier, met opgedrukt zegel van de heerlijkheid. Aanwezig in familie-archief de Jongh van Son.

(10) Na de slooping van Chartroise in 1878 werden deze wandschilderingen overgebracht ten huize van den Heer HEERE, Heereplein te Raamsdonksveer.

(11) Resolutieboek van Raamsdonk 1760—1798, fol. 199—252v.

(12) Idem, fol. 273v—285v.

(13) Resolutieboek van Raamsdonk 1760—1798, fol. 298v—302.

keren, is 't mij niet mogelijk alle zaken in den brief te verhandelen als ik wel begeerde, maar daar het mij voorkomt dat ik door U lieden weder te laten continueren als schepenen en het door U lieden weder op U genomen zijnde, komt het mij voor dat de reproche door mij aan ulieden gedaan van zo veel aanbelaang niet kunnen wezen, om nu juist op dit moment ulieder posten te willen nederleggen, want waar wilde dit heen, ingevalle een yder bedankte kan ik immers alleen niet gaan regeren, ook ben ik daar niet toe bevoegt en is in 't geheel van mijn Departement niet, maar wat mij aanbelaangt kan ik mij wel expliceren dat gijlieden komt te verrichten door dwang der millitairen, zo verre mij betreft, geen reproche meer zult horen, want de omstandigheden der zaken het toelatende, zal ik een plan zoeken te formeren waar door gijlieden en ik gesauveerd worden, geen personele onaangenaamheden meerder te hebben, also al het gene het publiek raakt altijd zeer haglijk is, zodra niet ten duidelijkste blijkt wie de finale regters zijn om de zaak te beoordeelen. Dit voldoende antwoord zal hoop ik bij ulieden genoeg wezen om alle struikelblokken uit den weg geruimt te hebben, waar mede ik blijve en ben S: DE JONGH VAN SON“. De schepenen berusten in dit antwoord⁽¹⁴⁾, maar de revolutie was op komst en het contact tusschen Ambachtsheer en het dorp werd verbroken. Communicaties aan het dorp bij de geboorte van kinderen uit het gezin DE JONGH VAN SON, zooals bij de eerste twee was geschied, bleven achterwege⁽¹⁵⁾.

Op 17 Februari 1795 verkondigde de schepen ADRIAAN BOESER aan de bij elkaar geroepen ingezetenen van Raamsdonk „in een zeer gepaste aanspraak“, „dat daar men 't voorrecht had, dat het volk thans de macht had om uit hun midden hunne bestuurders te kiezen, zij die tot hier toe in onderscheidene betrekkingen als regenten gesteld waren geweest hunne posten in den schoot der burgers nederleggen“, waarop namens de menigte de dorpspredikant aan de regenten verzocht „provisioneel voor zes weken in de waarneming hunner bediening te continueren, 't welk dan door dezelve ook aangenomen is“⁽¹⁶⁾.

Mr. SIMON DE JONGH VAN SON verbleef nu verder te Dordrecht, waar hij tot schepen werd gekozen in het bestuur van 12 Augustus 1796 tot 28 Juni 1797. Van 1803 tot 1811 was hij er schepen in de Kamer Juditiaal en van 1811 tot 18 November 1813 adjoint (wethouder) en tevens plaatsvervangend rechter bij de Rechtbank der eerste Instantie⁽¹⁷⁾.

In 1814 werd hij benoemd tot burgemeester van Raamsdonk, welk ambt hij evenals het dijkgraafschap van Raamsdonk tot aan zijn dood in 1820 bekleedde⁽¹⁸⁾.

Bovendien was hij bij besluit van 29 Augustus 1814 door den Souvereinen Vorst benoemd tot lid van de Staten der Provincie Brabant, voor de eigengeërfden⁽¹⁹⁾. Hij bleef dit tot 1817, woonde gedurende deze 3 jaren mede in 's-Hertogenbosch, waarna hij zich voorgoed te Raamsdonk vestigde⁽²⁰⁾.

De afschaffing der heerlijke rechten en de daarvoor in uitzicht gestelde vergoedingen, waren aanleiding, dat Mr. SIMON DE JONGH VAN SON in 1818 een „Staat der Pecuniële Voordeelen, weleer verknocht aan de voormalige Heerlijkheid binnen de Gemeente Raamsdonk“ moest invullen⁽²¹⁾. Op deze staat teekende hij aan: „Geschiedende deze opgave door den ondergetekende om aan het bij de publicatie der Edelgrootachtbare Heeren gedeputeerde Staaten opgegeve verlangen van Zijne Majesteijt te voldoen, zonder daar door toe te stemmen, gelijk de voorsch: uitdrukkingen van de voormalige Heerlijkheden schijndt te bedoelen,

(14) Resolutieboek van Raamsdonk 1760—1798, fol. 305v—308.

(15) Idem, fol. 265, 292v.

(16) Idem, fol. 326.

(17) De geschiedenis van Dordrecht, door van Dalen, blz. 230—241.

(18) Almanakken voor de Provincie (Noord)Brabant, jaargangen 1815—1820.

(19) Taxandria 1925, blz. 70.

(20) Volgens het lidmatenboek van Raamsdonk, kwam in 1817 met kerkelijke attestatie uit 's-Hertogenbosch, CHARLOTTE DE JONGH VAN SON geb. HAHN met haar dochters.

dat de Heerlijke rechten reeds zouden zijn afgeschapt en onder expresse protestation echter van daar door geenzints te wille worden geconsidereert toe te stemmen, om van die voordeelen of rechten onder toezegging van een Eventuele schavergoeding te wille afzien, daar hij in tegendeel op het sterkste inhereert de daar ontrend aan Z:M: bevorens gedane adressen om in die voordeelen en rechten, zo veel mogelijk te werde hersteld en behandeld op dien zelfde voet, als de Bezitters van die voordeelen en rechten in de andere Provincien"

Na SIMON's overlijden werd, op verzoek van zijn weduwe en zijn zoon LEONARD SIMON, de heerlijkheid van Raamsdonk „met de daar aan op dit oogenblik verknochte ab en dependentien" getaxeerd op f. 500.—⁽²¹⁾. In dit zelfde taxatie-rapport werd het veer van Raamsdonk met het veerhuis en schuur aan den Willemsweg, met de gronden aan de beide oevers van het veer en de kadens om aan te laden en lossen, met de ponten en schuitenreepen begroot op f. 1500.—, en de huizinge of Buitenplaats geleege onder Raamsdonk, genaamd Chartroise, met de schuur, stallingen, tuinen, vijvers, plantagien en wat verder daar toe behoort en in deszelfs bedijking geleege is, belend ten Oosten het Oostland, ten Westen bevoorens de oude poort en klooster, thans de weide genaamd het klooster, ten Zuiden voorschreeven klooster en Hell en ten Noorden de binne-landsche koeweide op f. 5500.—. Een gekleurde plattegrond van deze buitenplaats werd 28 Augustus 1813 door L. S. DE JONGH VAN SON gemaakt⁽²¹⁾.

In haar testament van 22 December 1821 voor Notaris P. van der Meer te Groot Waspik verleden, prelegateerde CHARLOTTE HAHN weduwe van Mr. SIMON DE JONGH VAN SON VAN RAAMSDONK, wonende op haar buitenverblijf Chartroise in de gemeente Raamsdonk, aan haar dochters:

EVA CATHARINA PETRONELLA, een ring met blauwe steen, de paarlen orielletten met losse paarlen;

WILHELMINA JOHANNA GERARDINA, mijne juweelen oorknoppen, een juweelen kruisje met een rood steentje om den hals te dragen;

CHARLOTTE, twee snoeren van mijn collier paarlen, een juweelen ringetje met een rood steentje en de forte-piano;

CHRISTINA ELISABETH, een snoer paarlen van voornoemden collier en den ring met de tafelsteen;

AGATHA CAROLINA, een snoer paarlen mede van voornoemden collier, eenen ring met juweelen strikje en twee juweelen spelletjes;

aan haar zoon LEONARD SIMON, den juweelen ring van mijnen overledenen man, met de bokalen daar de familiewapens op staan en alle de familieportretten;

en aan haar ongehuwde kinderen te zamen haar geheelen inboedel, uitgezonderd de paarden en rijtuigen, om door deze te kunnen blijven worden gebezigt tot subsistentie van gemeene huishouding, welke konden verlangen met den anderen te voeren.

Toen haar zoon in 1825 huwde, liet CHARLOTTE HAHN hem de buitenplaats Chartroise ter bewoning en verhuisde zij met haar ongehuwde dochters naar Utrecht. Zij vestigde zich in de Lange Nieuwstraat A 325⁽²²⁾.

Van uit Utrecht schreef zij 15 Juli 1827 aan haar dochter AGATHA CAROLINA de volgende brief⁽²⁴⁾.

⁽²¹⁾ Aanwezig in familie-archief de Jongh van Son.

⁽²²⁾ Taxatie-rapport, gedaan door Pieter Wz. Knaap ontvanger der gemeente Raamsdonk en Adriaan Pz. Dorrenboom bouwman, den 16 December 1820; aanwezig in familie-archief de Jongh van Son.

⁽²³⁾ Thans No. 117. (Mededeeling van den Gemeente-archivaris te Utrecht).

⁽²⁴⁾ aanwezig in familie-archief.

(adres) Mademoiselle A. de Jongh van Son
Logée chez Monsieur
Monr. L. S. de Jongh v. Son
de, et à

RAAMSDONCK

N. BRABAND

ce 15de Jullet

1827

(poststempel) UTRECHT

Lieve Dochter,

Uw brief was mij zeer aangenaam, ik verlangde te weten hoe uwe reis afge-
loopen was, en ben verblijd gij nu frisch en gezond op het stille Chartroise zit
twijffele niet of L(eonard) en F(rederika) zullen al doen wat in hun vermogen
is, om uw die dagen, en vooral morgen uwe verjaring genoegelijk te doen
doorbrengen. ik had ook liever gewenscht, gij morgen reeds gesamentlijk bij
mij geweest ware, dan dat kan nu niet! ik meen dit de eerste maal zal zijn,
gij uwe geboortedag in mijne afwezendheid zult vieren, eens waren wij samen
te Haarlem, niet te min, zal ik aan uw denken en God bidden, dat waar, en hoe
dikwils gij die zoo ik hoop moogt beleven, gij altijd in de eerste plaats aan Hem
aan wien alleen gij alles verschuldigt zijt moogt gedenken met een ootmoedig
en dankbaar harte en hij de onveranderlijke uw bij voortdoring en in alle om-
standigheden des levens uw geven al wat uw nuttig en nodig is tot uw wezend-
lijk Heil. dat er op Aarde uw thans niemand nader is als uwe moeder en dus
meer deel in al wat uw betreft neemt daer zijt gij van overtuigt lieve Carolen.
Welhaast zien wij elkanderen weder, uw broeder schrijft woensdag, of donder-
dag. Doch ik verzoek al was 't maar door één regel, van een uwer dingsdag
morgen den bepaalden dag te mogen weten alzo vier Jongelieden méér aan
tafel nog al wat onderscheid maakt.

Groet uw Hospes en Hospita van mij, ook W.⁽²⁵⁾ en tante H.⁽²⁶⁾
Zend gijl. uw goed vooruit? dat zal wat weten. De doos van W. alleen heb ik
12 st. voor betaaldt. Nu lieve dochter tot het genoeg uw te omhelsen.

De nalatenschap van Mr. SIMON DE JONGH VAN SON en CHARLOTTE HAHN
bedroeg ongeveer f. 135000.— en bevatte behalve Chartroise o.a. een groote hoe-
veelheid landerijen te Raamsdonk, oorspronkelijk in 1724 door SIMON VAN SON
gekocht, de polder het Lindonk onder Geertruidenberg, landerijen onder Dussen,
Woensdrecht en Bokhoven en een huis te Dordrecht, terwijl de „provisioneele
schadeloosstelling" voor de heerlijke rechten van Raamsdonk op f. 80.— per jaar
werd begroot⁽²⁷⁾.

Van Mr. SIMON DE JONGH VAN SON werd in 1801 een portret geschilderd
door Cornelis van Cuylenburg, die in 1791 reeds een portret van CHARLOTTE
HAHN had gemaakt. Van hun kinderen JOHANNA ELISABETH GEERTRUYD en
LEONARD SIMON werden respectievelijk in 1795 en 1799 kinderportretten ge-
schilderd door Jan Baptist Scheffer. Op Chartroise bevond zich ook een portret
van CHARLOTTE HAHN's vader, Prof. J. D. HAHN.

IIIb. Mr JOHAN DE JONGH, Heer van Hedikhuizen

zoon van LEONARD, Heer van Hedikhuizen en ANNA ELISABETH GEERTRUYD
VAN SON, Vrouwe van Raamsdonk; geboren 28 October 1759, gedoopt te Breda

⁽²⁵⁾ vermoedelijk haar dochter WILHELMINA.

⁽²⁶⁾ nl. de weduwe HAHN — BECHTEL, de moeder van FREDERIKA.

⁽²⁷⁾ Project scheiding van den boedel van wijlen Mr. SIMON DE JONGH VAN
SON VAN RAAMSDONK en van Vrouwe CHARLOTTE HAHN tusschen hunne
nagelatene zeven kinderen. Ongedateerd. Aanwezig in familie-archief de J. v. S.

29 October 1759, overleden te 's-Gravenhage aan een beroerte⁽¹⁾, begraven te Raamsdonk 8 November 1803⁽²⁾, Ongehuwd.

Na het overlijden van zijn vader werd Mr. J. DE JONGH 10 December 1778 beleend met de heerlijkheid Hedikhuizen⁽³⁾. Hij studeerde te Leiden, waar hij 2 April 1783 promoveerde tot Doctor in de Rechten⁽⁴⁾. In 1789 woonde hij te Raamsdonk⁽⁵⁾. Daarna vestigde hij zich te Dordrecht. Hier werd hij 1 Februari 1795 gekozen tot schepen, welke functie hij ook bekleedde in het daarop volgend bestuur van 12 Augustus 1796—28 Juni 1797⁽⁶⁾. Als zoodanig werd hij 2 Februari 1795 geadmitteerd als representant voor Dordrecht in de vergaderingen van de „Provisioneele Representanten van het Volk van Holland” te 's-Gravenhage (Provinciaal bestuur)⁽⁷⁾. In 1802 en 1803 was hij lid van het „Wetgevend Lichaam van het Bataafsch Gemeenebest”⁽⁸⁾. Hij woonde toen te 's-Gravenhage in 't Korte Voorhout⁽⁹⁾. De laatste vergadering, die hij meemaakte was van 1 November 1803. Enkele dagen later overleed hij aan een beroerte. Na zijn overlijden vererfde de heerlijkheid Hedikhuizen op zijn zusters zoon Mr. JUSTUS HENDRIK LUDOVICUS D'AULNIS.

IV. JOHANNA ELISABETH GEERTRUY DE JONGH VAN SON

dochter van Mr. SIMON, Heer van Raamsdonk en CHARLOTTE HAHN; geboren te Dordrecht 3 October 1792, gedoopt aldaar 9 October 1792, overleden te Ridderkerk 23 Maart 1821; trouwt te Raamsdonk 3 October 1816 Mr. MATTHEUS PHILIPPUS STOOP, geboren te Dordrecht 27 Juli 1788, maire van Dubbeldam, daarna vrederegter van het Kanton Ridderkerk; woonde tijdens zijn huwelijk te Ridderkerk en na het overlijden van zijn echtgenoot te Dordrecht, overleden te Dordrecht 22 April 1829, zoon van ABRAHAM ADRIAAN en JOHANNA ONDERWATER.

Uit dit huwelijk:

1. JOHANNA ADRIANA STOOP, geboren te Ridderkerk 23 Juni 1817, overleden aldaar 18 September 1817.
2. ABRAHAM ADRIAAN STOOP, geboren te Ridderkerk 27 Augustus 1818, overleden te Achel (Belgie) 16 Juni 1876⁽¹⁰⁾, trouwt 1e te Vorden 29 Augustus 1839 Jkvr. MARIA ANNA ROBERTA BERNARDINA ANTONIA VAN GROTENHUIS TOT ONSTEIN, overleden 1848, trouwt 2e te Roermond 10 Januari 1855 ADRIANA HERMINA WESTENENG.

Uit het 1e huwelijk:

- a. MATTHEUS PHILIPPUS ERNESTUS ELOYSIUS HUBERTUS STOOP.
- b. RUDOLPHUS HENRICUS JOHANNES ARNOLDUS STOOP.
- c. CAREL GERARD JOHAN ANTON FRANS STOOP.
- d. HENDRIK CAREL ENGELBERT STOOP.
- e. TITUS EELCO JOSEPH LODEWIJK STOOP.

⁽¹⁾ Middel op het begraven te 's-Gravenhage, acte 7 November 1803.

⁽²⁾ Volgens zijn begrafenispenning, aanwezig op het Kon. Penningkabinet te 's-Gravenhage.

⁽³⁾ Leenregister van Holland 1778—1780, acte 10 December 1778.

⁽⁴⁾ Doctorsbul op perkament, aanwezig in familie-archief de Jongh van Son.

⁽⁵⁾ Lijst der lidmaten van de Hervormde Gemeente te Raamsdonk.

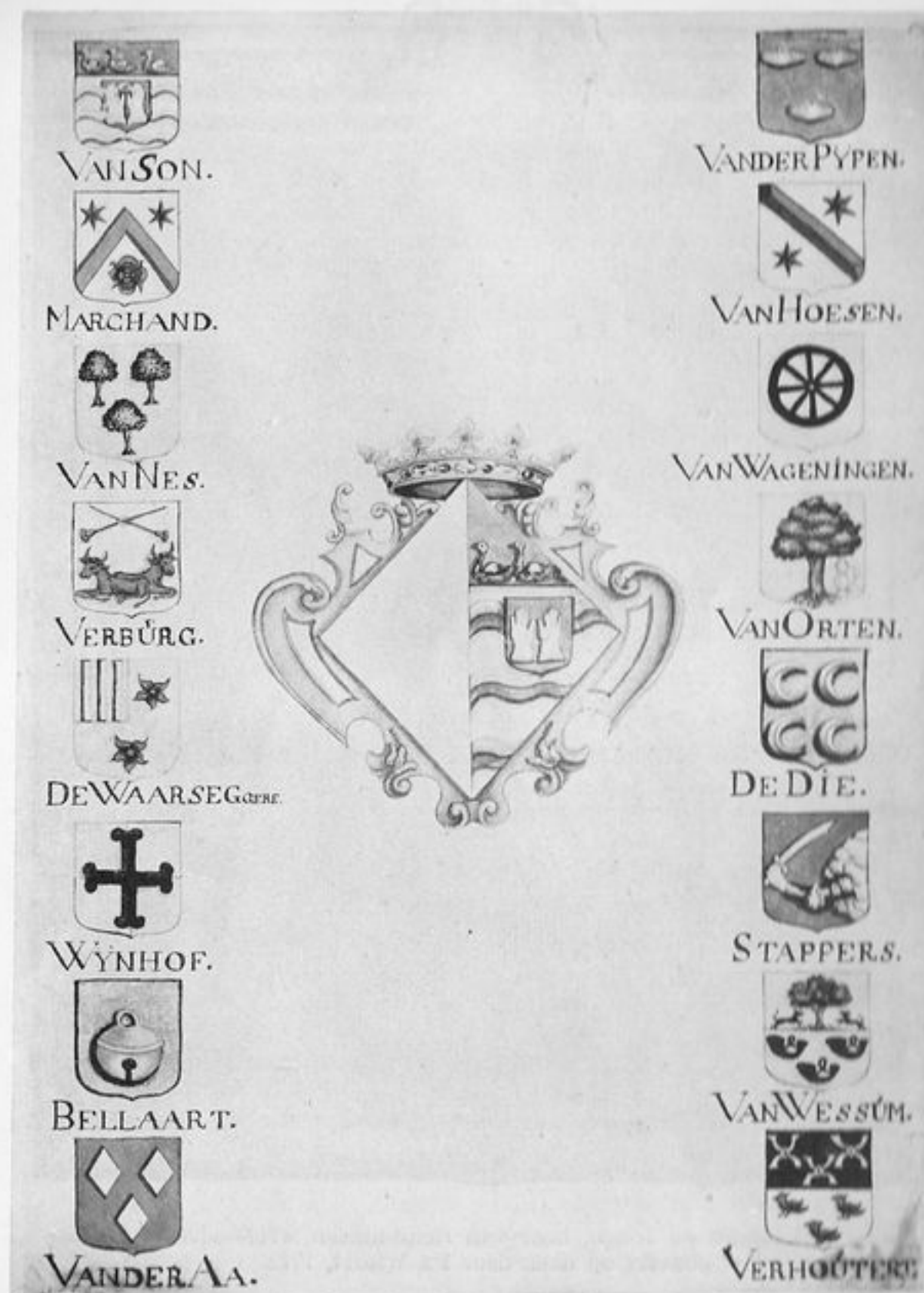
⁽⁶⁾ van Dalen, Geschiedenis van Dordrecht, blz. 230.

⁽⁷⁾ Algemeen Rijks Archief, Archief Holland No. 4432.

⁽⁸⁾ Algemeen Rijks Archief, Archief Wetgevend Lichaam No. 3. (vergadering van 26 Januari 1802 en volgende) en No. 4.

⁽⁹⁾ Heerenboekje van 's-Gravenhage 1803 blz. 2 en Notaris P. T. van Son te 's-Gravenhage, acte 11 Juni 1802.

⁽¹⁰⁾ Zie over hem en zijn nakomelingen Nederland's Adelsboek 1935 en Nederland's Patriciaat 1946.

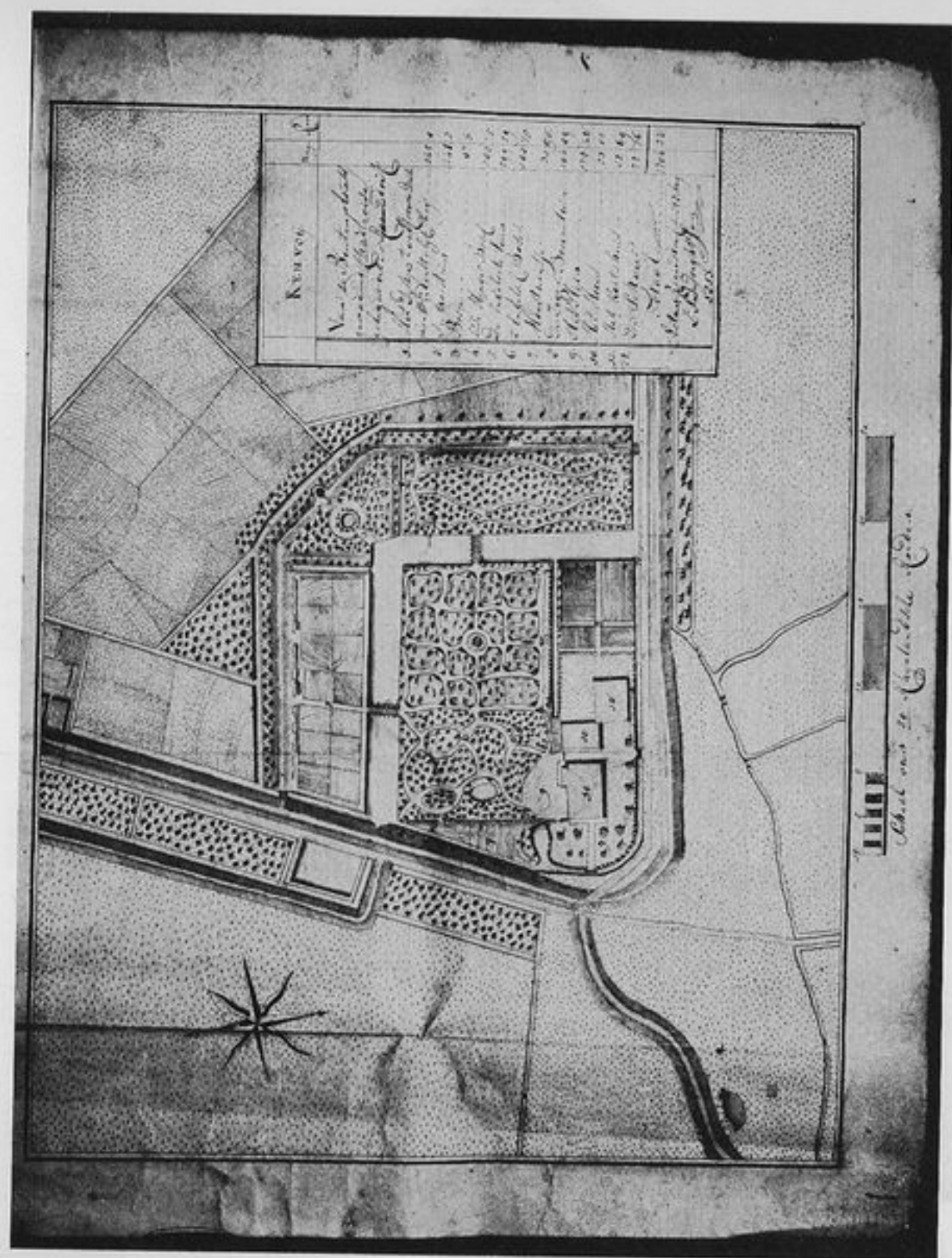
Kwartierstaat van Anna Elisabeth Geertruyd van Son. Zie blz. 23.

Leonard de Jongh, heer van Hedikhuizen, 1717—1778,
olieverf op doek door Fs. Wicart, 1770.

Anna Elisabeth Geertruyd van Son, vrouwe van Raamsdonk, 1726—1789,
echtgenote van Leonard de Jongh, olievert op doek door Fs. Wicart, 1770.

Plattegrond van de buitenplaats Chartroise, 1813. Zie blz. 38.

Uit het 3e huwelijk:
 1. MARIA JOSEPHINA WILHELMINA ADRIANA STOOP,
 3. CHARLOTTE STOOP, geboren te Ridderkerk 13 Juni 1820, overleden aldaar
 13 Januari 1821.

IVa. LEONARD SIMON DE JONGH VAN SON VAN RAAMSDONK, Heer van Raamsdonk

zoon van Mr. SIMON DE JONGH VAN SON, Heer van Raamsdonk en CHARLOTTE HAHN;

geboren te Dordrecht 3 September 1796, gedoopt aldaar 16 September 1796, overleden te Raamsdonk 7 Januari 1878; trouwt te Haarlem 18 Mei 1825 zijn volle nicht FREDERIKA HAHN, dochter van JACOB GEORGE HIERONIMUS en JEANNETTE CHRISTINA ELIZABETH BECHTEL; geboren te 's-Gravenhage 5 April 1797, gedoopt aldaar Nieuwe Kerk 11 April 1797, overleden te Raamsdonk 17 September 1849.

Huwelijk kinderloos.

LEONARD SIMON DE JONGH VAN SON, die in Januari 1814 zonder beroep ten huize van zijn vader te Dordrecht woonde en bij de loting in de Landmilittie was gevallen, sloot met HENDRIK ADRIANUS VOERMAN, schoenmaker te 's-Gravenhage een contract van plaatsvervangende, tegen een vergoeding van f. 500.—⁽¹¹⁾.

In Mei 1820 werd hij benoemd tot Commies van Staat honorair⁽¹²⁾. Na den dood van zijn vader in September 1820, volgde hij dezen op als burgemeester van Raamsdonk, tot 1825 met de titel van schout, daarna tot 1858 met die van burgemeester⁽¹³⁾.

In 1844 maakte hij en zijn vrouw een besloten testament⁽¹⁴⁾. Het testament van FREDERIKA HAHN werd na haar overlijden geopend, waaruit bleek, dat zij a haar goederen had vermaakt zoo in eigendom als vruchtgebruik aan haar echtgenoot L. S. DE JONGH VAN SON VAN RAAMSDONK (zooals hij zich in zijn testament en in latere acten noemt).

In 1850 maakte hij een nieuw besloten testament, dat na zijn overlijden werd geopend.⁽¹⁵⁾ Hierin had hij tot zijn erfgenamen benoemd zijn (in 1850) nog 'n leven zijnde vijf zusters en zijn neef ABRAHAM ADRIAAN STOOP. Verder maakte hij daarin eenige legaten, waarvan de belangrijkste waren:

- 1e. aan Vrouwe WILHELMINA EVA CATHARINA HAHN, halve zuster van mijne overledene echtgenoot FREDERIQUE HAHN of hare wettige nakomelingen de somme van f. 33000 uit de in mijnen boedel aanwezig gevonden wordende effecten afkomstig uit den boedel van mijne voormelde echtgenoot.
- 2e. aan mijnen neef J. G. H. VAN TETS oudste zoon van bovengemelde Vrouwe W. E. C. HAHN op byzonder verlangen mijner overledene echtgenoot twee zilveren presenteerbladen afkomstig van hare moeder met het opschrift „aan

⁽¹¹⁾ Notaris Th. Welborn Schepman te 's-Gravenhage, acte 25 Januari 1814.

⁽¹²⁾ Kennisgeving dd. 23 Mei 1820 door den Minister van Binnenlandsche Zaken en Waterstaat van deze benoeming volgens Kon. Besluit van 16 Mei 1820 No. 37, aanwezig in Familie-archief de Jongh van Son.

⁽¹³⁾ Zie Almanakken voor de Provincie Noord Brabant, jaargangen 1821—1860.

⁽¹⁴⁾ Notaris J. P. G. van der Meer te Raamsdonk, acten van bewaargeving 13 November 1844. Gezegelde afschriften dezer acten, alsmede van de registratie dd. 19 September 1849 te Oosterhout van dit testament van FREDERIKA HAHN, aanwezig in Familie-archief de Jongh van Son.

⁽¹⁵⁾ Notaris J. P. G. van der Meer te Raamsdonk, acte van bewaargeving 28 September 1850. Gezegeld afschrift van de registratie dd. 7 Januari 1878 te Oosterhout aanwezig in familie-archief de Jongh van Son.

Elize enz." benevens de staatkundige werken en schrifturen van wijlen mijnen Schoonvader J. G. H. HAHN voor zoo verre die in den boedel zullen gevonden worden, waar bij te voegen de werken van Lessing en Schiller in mijnen bibliotheek voorhanden.

7e. aan mijnen neef ABRAHAM ADRIAAN STOOP zoon van wijlen mijne zuster JOHANNA ELISABETH GEERTRUI DE JONGH VAN SON alle de bij mijn overlijden aanwezige familie portretten en schilderijen, benevens mijne verzameling van glazen en Pocalen, rariteiten, penningen en oude munten met het groote werk van van Loon daartoe betrekkelijk.

Uit de later te noemen scheidingsacte blijkt, dat de legaten in natura aan de legatarissen werden uitgekeerd, behalve het legaat aan A. A. STOOP, die reeds overleden was, waarmede dit legaat verviel. De familie portretten kwamen dus niet aan de familie STOOP.

De Staatkundige werken en schrifturen nagelaten door J. G. H. HAHN, kwamen slechts gedeeltelijk aan de familie VAN TETS⁽¹⁶⁾.

In het huis Chartroise, waar L. S. DE JONGH VAN SON het grootste deel van zijn leven had doorgebracht, en waar Mejuffrouwen BERTHA PRINSEN en THEODORA ELISABETH PRINSEN, die in de familie kortweg „de Dames" werden genoemd, sinds vele jaren het huishouden hadden gedaan, werd op hun aanwijzing 28 Januari 1878 tot beschrijving van den boedel overgegaan⁽¹⁷⁾. Deze geeft een indruk van de indeeling van het huis, dat met enkele der aanwezige voorwerpen als volgt wordt beschreven.

Beneden

In de witte gang :

8 olie familie-portretten

In de zaal (Deze heeft blijkbaar zijn oude luister verloren, want hier worden nu aangetroffen een mangel, een pers droogrekken etc.)

In de tuinkamer :

een groote ronde tafel, 7 stoelen met fauteuil, 4 paar statie gordijnen etc.

In de zijkamer met vier ramen :

een houten tafel met marmeren blad, een piano, etc.
een thee tafeltje met wapenschild

In de middelkamer :

een étagère met 90 antieke glazen
een portret
6 olie geleverde schilderijen
54 antieke glazen
een secretaire, waarin o.a. een vierkant cachetje
statie gordijnen

In de blauwe gang :

in een der 3 kasten: een Saksisch servies, ter waarde van f. 1400.—

In het kantoor :

een lessenaar met toebehooren, een jachtgeweer

In het klein kantoortje :

In de keuken :

In de kelder :

⁽¹⁶⁾ Hoe het met die HAHN-papieren is gegaan, is uitvoerig beschreven in de genealogie HAHN in „De Nederlandsche Leeuw" 1939, blz. 10 e.v.

⁽¹⁷⁾ Notaris P. van der Meer te Raamsdonk, acte 28, 29 en 30 Januari 1878 van de beschrijving van de nalatenschap van wijlen den Heer LEONARD SIMON DE JONGH VAN SON VAN RAAMSDONK, in leven oud Burgemeester en Ambachtsheer van Raamsdonk en aldaar overleden den 7 Januari 1878.

Boven

Op de slaapkamer van den overledene :

een ledikant met gordijnen

elf schilderijen

in de groote kast ondergoed van wijlen de vrouw van den overledene.

Op een klein kamertje aan de slaapkamer :

lijfkleeren

een secretaire

6 schilderijen

een brandkast, waarin tafelzilver

5 cachetten⁽¹⁸⁾

24 zilveren penningen

15 gouden penningen

47 zilveren oude munten

een zak met koperen penningen

een bijbel met zilver beslag, etc.

In de logeerkamer van de Dames :

2 ledikanten.

Op de logeerkamer met 4 ramen :

Op de logeerkamer met één raam :

In de Bibliotheek :

4 schilderijen

boeken

een antiquarium kastje

schaakspel met bord

Op den overloop :

een kabinet met linnengoed

een kast met boeken

5 portretten in olieverf

Op den kleinen overgang :

Op de turfzolder :

Op den houtzolder :

Op de knechtskamer :

Op de meidenkamer :

Op den zolder :

In het koetshuis

een barouchette

een tentwagentje

een tilbury

een arrenslede

een kar en een boerenwagen

3 paarden

L. S. DE JONGH VAN SON liet na aan vaste goederen :

1e. de buitenplaats Chartroise, bestaande uit het huis, hof, boomgaard, gracht, plezier- en schaarbosch en hertenkamp, waarin 8 damherten liepen, gelegen te Raamsdonk in den Sandoelschen polder, groot 4 H.A. 28 A. 60 c.A.

⁽¹⁸⁾ In het familiearchief de Jongh van Son zijn thans nog aanwezig drie mooie cachetten, nl.:

a. een stalen cachet waarin gesneden het alliantie-wapen DE JONGH (met hartschild Hedikhuizen) — VAN SON (met hartschild Raamsdonk), midden 18e eeuw.

b. een zilveren cachet, einde 18e eeuw, met wapen DE JONGH VAN SON VAN RAAMSDONK.

c. een koperen cachet, 1e helft 19e eeuw, met wapen DE JONGH VAN SON in ruitvorm.

2e. ongeveer 18 H.A. land, rondom Chartroise gelegen in den Sandoelschen polder, den Goeden Aards of Eendragts polder en den Karthuizers polder.

3e. het pontveerrecht over de rivier de Donga, met het veerhuis, veerdammen en erven, en daarbij gelegen ruim 2 H.A. weiland in den Willemspolder, te Raamsdonkveer.

4e. een paar perceelen hooiland onder Geertruidenberg, groot ruim 1 H.A.

Al deze goederen werden op 19 Maart 1878 in het openbaar verkocht door Notaris P. van der Meer te Raamsdonk⁽¹⁹⁾. Koopers werden de Heeren J. F. SIMONIS en Mr. G. J. H. HEERE voor f. 83505.—⁽²⁰⁾, waarna Chartroise werd gesloopt.

Ook de roerende goederen werden voor een gedeelte in het openbaar verkocht voor ruim f. 6900.—, nadat A. S. KRYTHÉ, zijn zuster CH. E. E. KRYTHÉ, M. P. E. H. STOOP en AGATHA CAROLINA DE JONGH VAN SON voor ruim f. 1460.— aan goederen hadden overgenomen⁽²¹⁾.

De nalatenschap werd nu toebedeeld aan:

1. AGATHA CAROLINA DE JONGH VAN SON te Utrecht voor 1/3 deel.
2. ARNOLD SIMON KRYTHÉ, te Oudenbosch, voor 1/6 deel.
3. CHARLOTTE ELISABETH EVA KRYTHÉ, douairière Jhr. T. H. SNOECK, te Nijmegen, voor 1/6 deel, waaronder was begrepen het Ambachtsheerlijkheidsrecht met daaraan verbonden approbatierecht van de te beroepen Geestelijke in de Hervormde Gemeente van Raamsdonk en een bank in de kerk, geschat op f. 200.—, doch door de verkrijgster vrijwillig verhoogd tot f. 600.—.
4. MATTHAEUS PHILIPPUS ERNESTUS ELOYSIUS HUBERTUS STOOP, kapitein der Infanterie te Heusden, voor 1/18 deel.
5. RUDOLPHUS HENRICUS JOANNES ARNOLDUS STOOP, Postdirecteur te Delden, voor 1/18 deel.
6. CAREL GERARD JOHAN ANTOON FRANS STOOP, Fabrikant te Strijp, voor 1/18 deel.
7. HENDRIK CAREL ENGELBERT STOOP, korporaal der Kavallerie te Deventer, voor 1/18 deel.
8. TITUS EELCO JOSEPH LODEWIJK STOOP te Strijp, voor 1/18 deel.
9. MARIE STOOP, minderjarig, wonende bij haar moeder te Achtel, België, voor 1/18 deel.

IVb. CHRISTINA ELISABETH DE JONGH VAN SON

dochter van Mr. SIMON, Heer van Raamsdonk en CHARLOTTE HAHN; geboren te Dordrecht 28 Maart 1802, gedoopt aldaar 9 April 1802, overleden te Nijmegen 2 Februari 1871; trouwt te Utrecht 9 October 1833 JOHANNES FRANCISCUS ARNOLDUS KRYTHÉ⁽²²⁾, geboren te Winsum (Groningen) 13 April 1788, overleden te Neuzen 29 Januari 1839, zoon van ARNOLDUS en ELISABETH LECLER.

J. F. A. KRYTHÉ trad in militairen dienst als kanonnier in 1807, vuurwerker 1809, korporaal 1809, bombardier 1810, bombardier-majoor 1811, adjudant onder-officier 1812, maakte in 1812 de veldtocht in Rusland mede en aldaar krijgsgevangen gemaakt, 2e luitenant der Infanterie 20 December 1826, 1e luitenant

⁽¹⁹⁾ Gedrukt aanplakbiljet van deze verkoop aanwezig in familie-archief de J. v. S.

⁽²⁰⁾ Notaris P. van der Meer te Raamsdonk, acte 18 Juli 1878 van scheiding en verdeling van de nalatenschap van wijlen L. S. DE JONGH VAN SON VAN RAAMSDONK.

⁽²¹⁾ Catalogus der te verkoopene roerende goederen op den Huize Chartroise te Raamsdonk aanvangende dinsdag den 9 April 1878 des voorm. ten 10 ure, aanwezig in familie-archief de J. v. S.

⁽²²⁾ In het huwelijksregister wordt hij vermeld als „JOHANNES FRANCISCUS CRYTÉ, eigenlijk genaamd KRYTHÉ”.

21 Juli 1826, benoemd tot ridder der 4e klasse van de Militaire Willemsorde 4 December 1831, kapitein 7 December 1837⁽²³⁾. Na zijn overlijden vestigde zijn weduwe zich te Breda, verhuisde 1861 naar Dordrecht en in 1867 naar Nijmegen.

Uit dit huwelijk:

1. ARNOLD SIMON KRYTHÉ, geboren te Leeuwarden 14 September 1834, overleden te Hilversum October 1921, zonder nakomelingen.
2. CHARLOTTE ELISABETH EVA KRYTHÉ, Vrouwe van Raamsdonk, geboren te Leeuwarden 14 December 1835, overleden te Nijmegen 23 Juni 1884, trouwt te Breda 6 Mei 1857 Jhr. THOMAS HENDRIK SNOECK, geboren huize Barendonck 23 Juli 1808, Luitenant Kolonel der Artillerie, overleden te Nijmegen 5 Juli 1870, zoon van Jhr. MATTHIAS ADRIAAN, Heer van den Barendonck, en GEERTRUIDA HELENA MEYNHARDT.

Uit dit huwelijk:

- a. Jkvr. GEERTRUIDA HELENA CHARLOTTA SNOECK, Vrouwe van Raamsdonk, geboren te Breda 4 September 1858, overleden te 's-Gravenhage 10 October 1934, trouwt te Nijmegen 26 Mei 1886 WILLEM JOHANNES VERBEEK, geboren te Doorn 2 November 1848, notaris te Neede, overleden te Neede 2 November 1917, zoon van Ds. REINIER PAULUS en MARIA JACOBA JOHANNA VAN SLIJPE.

Mevrouw VERBEEK, geboren SNOECK, die het familie-archief DE JONGH VAN SON bezat en aan haar kinderen naliet, verkocht in 1893 de titel van de Heerlijkheid van Raamsdonk aan WILHELMUS VAN DAM VAN HEESBEEN te 's-Graven-deel.

De koop geschiedde bij onderhandsche acte, te Neede geteekend 30 Augustus 1893, voor de prijs van f. 600 en onder de volgende voorwaarden:

- 1e. dat de verkoopster tot geene vrijwaring hoegenaamd zal gehouden zijn wat betreft de rechten aan den verkochten titel verbonden geweest of nog verbonden. Bij akte van boedelscheiding 18 Juli 1878 verleden voor den te Raamsdonk gevestigden Notaris P. van der Meer (nalatenschap L. S. DE JONGH VAN SON VAN RAAMSDONK) zijn die rechten omschreven als „het approbatierecht van den te beroepen geestelijke in de Hervormde Gemeente van Raamsdonk en een Bank in de Kerk”;
- 2e. dat de koper van stonden aan bevoegd en gerechtigd zal zijn de Titel van „Ambachtsheer van Raamsdonk” te voeren en de daaraan verbonden rechten uit te oefenen;
- 3e. dat alle kosten, waartoe deze overeenkomst aanleiding geeft, door den koper zullen worden betaald.

De koper verklaart te hebben overgenomen de op den Titel betrekking hebbende documenten en bescheiden, een zegelstempel met het omschrift „Ambagts Heere zegel van Raamsdonk”⁽²⁴⁾, en een gouden zegelring met het wapen van Raamsdonk in licht-blauwen steen gegraveerd, alle welke voorwerpen, als tot den verkochten Titel behoorende, onder den voormelden koop prijs begrepen zijn⁽²⁵⁾.

⁽²³⁾ Extract uit het Stamboek der Heeren Officieren van de 2e Afdeeling Infanterie, aanwezig in familie-archief de Jongh van Son.

⁽²⁴⁾ Hiermede zal bedoeld zijn het zilver signet dat de Heer van Raamsdonk in 1725 aan het dorp had geschonken. Volgens de gegevens van 1725 was het omschrift: „Ambagts zegel van Raamsdonck” en niet: Ambagts Heere zegel van Raamsdonk”, hetgeen wel eenig verschil maakt.

⁽²⁵⁾ De concept-acte van verkoop met de bijbehorende correspondentie van notaris G. S. Hoolmans te 's-Gravendeel, die als tusschen persoon optrad, is aanwezig in het familie-archief De Jongh van Son.

De Heer W. van Dam van Heesbeen, die zich later noemde Boudet van Dam, verkocht de titel weder aan den Heer A. A. Colombijn te Dordrecht.

INHOUD

	blz.
Inleiding	3
Stamreeks van het in dit deel behandelde geslacht	4
Genealogisch overzicht	6
I. SIMON VAN SON, Heer van Raamsdonk	8
II. ANNA ELISABETH GEERTRUYD VAN SON, Vrouwe van Raamsdonk	29
III. ANNA DE JONGH	33
IIIa. Mr. SIMON DE JONGH VAN SON, Heer van Raamsdonk	34
IIIb. Mr. JOHAN DE JONGH, Heer van Hedikhuizen	39
IV. JOHANNA ELISABETH GEERTRUY DE JONGH VAN SON	40
IVa. LEONARD SIMON DE JONGH VAN SON VAN RAAMSDONK, Heer van Raamsdonk	41
IVb. CHRISTINA ELISABETH DE JONGH VAN SON	44